

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² **1**
 εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ διὰ τῶν προφητῶν **2**
 αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ **3**
 σπέρματος⁴ Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος⁵ υἱοῦ θεοῦ ἐν **4**
 δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁶ ἐξ ἀναστάσεως⁷ νεκρῶν,
 Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ **5**
 ἀποστολὴν⁸ εἰς ὑπακοὴν⁹ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι
 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ **6**
 χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ¹⁰ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ **7**
 ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
 Ἰησοῦ χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ¹¹ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ **8**
 πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται¹² ἐν ὅλῳ τῷ
 κόσμῳ. Μάρτυς¹³ γὰρ μοῦ ἐστιν ὁ θεός, ὃς λατρεύω¹⁴ ἐν τῷ **9**
 πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως¹⁵

¹ κλητὸς, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ⁵ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁶ ἁγιωσύνη, ἡς, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁷ ἀνάστασις, εως, ἡ, resurrection, rising again. ⁸ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ⁹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁰ Ῥώμη, ἡς, ἡ, Rome, strength. ¹¹ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ¹² καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ¹³ μάρτυς, υρος, ὁ, witness. ¹⁴ λατρεύω, serve, worship. ¹⁵ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly.

μνείαν¹ ὑμῶν ποιῶμαι, πάντοτε² ἐπὶ τῶν προσευχῶν³ μου 10
 δεόμενος,⁴ εἴ πως ἤδη ποτέ⁵ εὐδοθήσομαι⁶ ἐν τῷ θελήματι τοῦ
 θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ⁷ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ⁸ 11
 χάρισμα⁹ ὑμῖν πνευματικόν,¹⁰ εἰς τὸ στηριχθῆναι¹¹ ὑμᾶς, τοῦτο 12
 δέ ἐστιν, συμπαρακληθῆναι¹² ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις
 πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹³ ἀδελφοί, 13
 ὅτι πολλάκις¹⁴ προεθέμην¹⁵ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθην¹⁶
 ἄχρι¹⁷ τοῦ δεῦρο¹⁸ – ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ
 ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλληνσὶν¹⁹ τε καὶ βαρβάροις,²⁰ σοφοῖς²¹ τε 14
 καὶ ἀνοήτοις²² ὀφειλέτης²³ εἰμί: οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον²⁴ 15
 καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ²⁵ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι²⁶ 16
 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν
 παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι.¹⁹ 17
 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται²⁸ ἐκ πίστεως εἰς
 πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

¹ μνεία, ας, ἡ, remembrance, mention. ² πάντοτε, always, at all times. ³ προσευχή, ἡς, ἡ, prayer, place for prayer. ⁴ δεόμεαι, ask, request. ⁵ ποτέ, once, at some time. ⁶ εὐδοῶ, cause to prosper. ⁷ ἐπιποθέω, long for, strain after. ⁸ μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁰ πνευματικός, spiritual. ¹¹ στηρίζω, establish, fix firmly. ¹² συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ¹³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁴ πολλάκις, often, many times. ¹⁵ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹⁶ κωλύω, forbid, hinder. ¹⁷ ἄχρι, as far as, up to (gen). ¹⁸ δεῦρο, until now, come here! ¹⁹ Ἑλλήν, ἦνος, ὁ, Greek, Hellene. ²⁰ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ²¹ σοφός, wise. ²² ἀνόητος, foolish, thoughtless. ²³ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²⁴ πρόθυμος, willing, ready. ²⁵ Ῥώμη, ἡς, ἡ, Rome, strength. ²⁶ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ²⁷ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ²⁸ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover.

Ἀποκαλύπτεται¹ γὰρ ὀργή² θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν³ 18

καὶ ἀδικίαν⁴ ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ⁴ κατεχόντων⁵

διότι⁶ τὸ γνωστὸν⁷ τοῦ θεοῦ φανερόν⁸ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς 19

αὐτοῖς ἐφανερώσεν.⁹ Τὰ γὰρ ἀόρατα¹⁰ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως¹¹ 20

κόσμου τοῖς ποιήμασιν¹² νοούμενα¹³ καθορᾶται,¹⁴ ἢ τε αἰδιος¹⁵

αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης,¹⁶ εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους¹⁷

διότι⁶ γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὥς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν,¹⁸ 21

ἀλλ' ἐματαιώθησαν¹⁹ ἐν τοῖς διαλογισμοῖς²⁰ αὐτῶν, καὶ

ἐσκοτίσθη²¹ ἡ ἀσύνετος²² αὐτῶν καρδιά. Φάσκοντες²³ εἶναι σοφοὶ 22

ἐμωράνθησαν,²⁵ καὶ ἥλλαξαν²⁶ τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου²⁷ θεοῦ ἐν 23

ὁμοιώματι²⁸ εἰκόνης²⁹ φθαρτοῦ³⁰ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν³¹ καὶ

τετραπόδων³² καὶ ἐρπετῶν.³³

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις³⁴ τῶν καρδιῶν 24

αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,³⁵ τοῦ ἀτιμάζεσθαι³⁶ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν

ἐαυτοῖς· οἵτινες μετήλλαξαν³⁷ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ 25

ψεύδει,³⁸ καὶ ἐσεβάσθησαν³⁹ καὶ ἐλάτρευσαν⁴⁰ τῇ κτίσει¹¹ παρὰ

¹ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ² ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ³ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ⁴ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁵ κατέχω, hold back, hold fast. ⁶ διότι, because, on this account. ⁷ γνωστός, known, acquaintance. ⁸ φανερός, manifest, apparent. ⁹ φανερώω, reveal, manifest. ¹⁰ ἀόρατος, invisible, unseen. ¹¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹² ποίημα, τος, τό, work, creation. ¹³ νοέω, understand, consider. ¹⁴ καθοράω, perceive, discern clearly. ¹⁵ αἰδιος, eternal, everlasting. ¹⁶ θεϊότης, ητος, ἡ, divinity, divine nature. ¹⁷ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ¹⁸ εὐχαριστεύω, give thanks, thank. ¹⁹ ματαιώω, become vain. ²⁰ διαλογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, questioning. ²¹ σκοτιζέω, darken. ²² ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ²³ φάσκω, affirm, assert. ²⁴ σοφός, wise. ²⁵ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ²⁶ ἀλλάσσω, change, alter. ²⁷ ἀφθαρτός, imperishable, immortal. ²⁸ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ²⁹ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ³⁰ φθαρτός, perishable, corruptible. ³¹ πετεινόν, ου, τό, bird. ³² τετράπους, four-footed animal, four-footed. ³³ ἐρπετόν, οὔ, τό, creeping thing, reptile. ³⁴ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ³⁵ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ³⁶ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ³⁷ μετελλάσσω, exchange, change. ³⁸ ψεύδος, ους, τό, lie. ³⁹ σεβάζομαι, worship. ⁴⁰ λατρεύω, serve, worship.

τὸν κτίσαντα,¹ ὅς ἐστιν εὐλογητὸς² εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη³ ἀτιμίας·⁴ αἶ τε γὰρ 26

θήλειαι⁵ αὐτῶν μετέλλαξαν⁶ τὴν φυσικὴν⁷ χρῆσιν⁸ εἰς τὴν παρὰ

φύσιν·⁹ ὁμοίως¹⁰ τε καὶ οἱ ἄρρενες,¹¹ ἀφέντες τὴν φυσικὴν⁷ χρῆσιν 27

τῆς θηλείας,⁵ ἐξεκαύθησαν¹² ἐν τῇ ὀρέξει¹³ αὐτῶν εἰς ἀλλήλους,

ἄρσενες¹¹ ἐν ἄρσεσιν¹¹ τὴν ἀσχημοσύνην¹⁴ κατεργαζόμενοι,¹⁵ καὶ

τὴν ἀντιμισθίαν¹⁶ ἣν ἔδει τῆς πλάνης¹⁷ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς

ἀπολαμβάνοντες.¹⁸

Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν¹⁹ τὸν θεὸν ἔχειν ἐπιγνώσει,²⁰ 28

παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον²¹ νοῦν,²² ποιεῖν τὰ μὴ

καθήκοντα,²³ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ,²⁴ πορνείᾳ,²⁵ πονηρίᾳ,²⁶ 29

πλεονεξίᾳ,²⁷ κακίᾳ·²⁸ μεστοὺς²⁹ φθόνου,³⁰ φόνου,³¹ ἔριδος,³² δόλου,

κακοηθείας·³⁴ ψιθυριστάς,³⁵ καταλάλους,³⁶ θεοστυγεῖς,³⁷ 30

ὑβριστάς,³⁸ ὑπερηφάνους,³⁹ ἀλαζόνας,⁴⁰ ἐφευρετὰς⁴¹ κακῶν,

γονεῦσιν⁴² ἀπειθεῖς,⁴³ ἀσυνέτους,⁴⁴ ἀσυνθέτους,⁴⁵ ἀστόργους,⁴⁶ 31

¹ κτίζω, create, form. ² εὐλογητός, well spoken of, blessed. ³ πάθος, οὐς, τό, suffering, pain. ⁴ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ⁵ θήλυς, female, woman. ⁶ μεταλλάσσω, exchange, change. ⁷ φυσικός, natural, according to nature. ⁸ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁰ ὁμοίως, likewise, in like manner. ¹¹ ἄρσεν, male. ¹² ἐκκαίομαι, kindle, be inflamed. ¹³ ὀρέξις, εως, ἡ, longing, desire. ¹⁴ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ¹⁵ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁶ ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ¹⁷ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ¹⁸ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ²⁰ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ²¹ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ²² νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ²³ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ²⁴ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ²⁵ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ²⁶ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ²⁷ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ²⁸ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ²⁹ μεστός, full. ³⁰ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ³¹ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ³² ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ³³ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ³⁴ κακοήθεια, ας, ἡ, malice, malevolence. ³⁵ ψιθυριστής, οὔ, ὁ, gossip, secret slanderer. ³⁶ κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ³⁷ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ³⁸ ὑβριστής, οὔ, ὁ, violent, insolent. ³⁹ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ⁴⁰ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ⁴¹ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ⁴² γονεὺς, εως, ὁ, parent. ⁴³ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ⁴⁴ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁴⁵ ἀσύνθετος, faithless, untrustworthy. ⁴⁶ ἀστοργος, without natural affection, unfeeling.

ἀσπόνδους,¹ ἀνελεήμονας·² οἵτινες τὸ δικαίωμα³ τοῦ θεοῦ 32
ἐπιγινόντες,⁴ ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες⁵ ἄξιοι⁶ θανάτου εἰσίν,
οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν⁷ τοῖς
πράσσουσιν.⁵

Διὸ ἀναπολόγητος⁸ εἶ, ὦ⁹ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις 2
τὸν ἕτερον, σεαυτὸν¹⁰ κατακρίνεις,¹¹ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις⁵ ὁ
κρίνων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα¹² τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν 2
ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.⁵ Λογίζῃ¹³ δὲ τοῦτο, ὦ⁹ ἄνθρωπε 3
ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας⁵ καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ
ἐκφεύξῃ¹⁴ τὸ κρίμα¹² τοῦ θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου¹⁵ τῆς 4
χρηστότητος¹⁶ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς¹⁷ καὶ τῆς μακροθυμίας¹⁸
καταφρονεῖς,¹⁹ ἀγνοῶν²⁰ ὅτι τὸ χρηστὸν²¹ τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν²²
σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα²³ σου καὶ ἀμετανόητον²⁴ 5
καρδίαν θησαυρίζεις²⁵ σεαυτῷ¹⁰ ὀργὴν²⁶ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς²⁶ καὶ
ἀποκαλύψεως²⁷ καὶ δικαιοκρισίας²⁸ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει²⁹ 6
ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ: τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν³⁰ ἔργου 7

¹ ἀσπονδος, irreconcilable, implacable. ² ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ³ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁴ ἐπιγινώσκω, recognise, come to know. ⁵ πράσσω, do, perform. ⁶ ἄξιος, worthy, deserving. ⁷ συνευδοκέω, consent, approve. ⁸ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ⁹ ὦ, Oh! omega. ¹⁰ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹¹ κατακρίνω, condemn. ¹² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹³ λογίζομαι, calculate, consider. ¹⁴ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ¹⁵ πλοῦτος, ου, ό, wealth, riches. ¹⁶ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ¹⁷ ἀνοχή, ης, ή, forbearance. ¹⁸ μακροθυμία, ας, ή, long-suffering, patience. ¹⁹ καταφρονέω, think little of, despise. ²⁰ ἀγνοέω, not know, be unaware. ²¹ χρηστός, good, kind. ²² μετάνοια, ας, ή, repentance, change of mind. ²³ σκληρότης, ητος, ή, hardness (of heart), stubbornness. ²⁴ ἀμετανόητος, unrepentant. ²⁵ θησαυρίζω, lay up, store up. ²⁶ ὀργή, ης, ή, wrath, anger. ²⁷ ἀποκάλυψις, εως, ή, revelation, unveiling. ²⁸ δικαιοκρισία, ας, ή, righteous judgment, just judgment. ²⁹ ἀποδίδωμι, give back, pay. ³⁰ ὑπομονή, ης, ή, endurance, perseverance.

ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν¹ καὶ ἀφθαρσίαν² ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον·
 τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,³ καὶ ἀπειθοῦσιν⁴ μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις 8
 δὲ τῇ ἀδικίᾳ,⁵ θυμὸς⁶ καὶ ὀργή,⁷ θλίψις⁸ καὶ στενοχωρία,⁹ ἐπὶ 9
 πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου¹⁰ τὸ κακόν,
 Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος·¹¹ δόξα δὲ καὶ τιμὴ¹ καὶ εἰρήνη 10
 παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ¹² τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
 Ἑλλήνι·¹¹ οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία¹³ παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι γὰρ 11
 ἀνόμως¹⁴ ἥμαρτον,¹⁵ ἀνόμως¹⁴ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
 ἥμαρτον,¹⁵ διὰ νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ¹⁶ τοῦ 13
 νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ¹⁷ τοῦ νόμου
 δικαιωθήσονται.¹⁸ Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει¹⁹ τὰ 14
 τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· 15
 οἵτινες ἐνδείκνυνται²⁰ τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν²¹ ἐν ταῖς
 καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυροῦσης²² αὐτῶν τῆς συνειδήσεως,²³
 καὶ μεταξύ²⁴ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν²⁵ κατηγορούντων²⁶ ἢ καὶ
 ἀπολογουμένων,²⁷ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτά²⁸ τῶν 16
 ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

¹ τιμή, ἥς, ἡ, honor, price. ² ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ³ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ⁴ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁵ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁶ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ⁷ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ⁸ θλίψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ⁹ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ¹⁰ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹¹ Ἑλλήν, ηνος, ὁ, Greek, Hellenic. ¹² ἐργάζομαι, work, word. ¹³ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ¹⁴ ἀνόμως, lawlessly, without law. ¹⁵ ἁμαρτάνω, I sinned. ¹⁶ ἀκροατής, οὔ, ὁ, hearer, hearer of. ¹⁷ ποιητής, οὔ, ὁ, maker, doer. ¹⁸ δικαιώω, justify, pronounce righteous. ¹⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁰ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ²¹ γραπτός, written. ²² συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ²³ συνειδήσις, εως, ἡ, conscience. ²⁴ μεταξύ, between, after. ²⁵ λογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, reflection. ²⁶ κατηγορέω, accuse, charge. ²⁷ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ²⁸ κρυπτός, hidden, secret.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,¹ καὶ ἐπαναπαύῃ² τῷ νόμῳ, καὶ 17
 καυχᾶσαι³ ἐν θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις⁴ τὰ 18
 διαφέροντα,⁵ κατηχούμενος⁶ ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν⁷ 19
 ὁδηγὸν⁸ εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει,⁹ παιδευτὴν¹⁰ ἀφρόνων, 20
 διδάσκαλον νηπίων,¹² ἔχοντα τὴν μόρφωσιν¹³ τῆς γνώσεως¹⁴ καὶ
 τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ: ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν⁷ οὐ 21
 διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν,¹⁵ κλέπτεις;¹⁵ Ὁ λέγων μὴ 22
 μοιχεύειν,¹⁶ μοιχεύεις;¹⁶ Ὁ βδελυσσόμενος¹⁷ τὰ εἰδωλα,¹⁸
 ἱεροσυλεῖς;¹⁹ Ὅς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι,³ διὰ τῆς παραβάσεως²⁰ τοῦ 23
 νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;²¹ Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς 24
 βλασφημεῖται²² ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. Περιτομὴ²³ 25
 μὲν γὰρ ὠφελεῖ,²⁴ ἐὰν νόμον πράσσης;²⁵ ἐὰν δὲ παραβάτης²⁶
 νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ²³ σου ἀκροβυστία²⁷ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ 26
 ἀκροβυστία²⁷ τὰ δικαιώματα²⁸ τοῦ νόμου φυλάσσης,²⁹ οὐχὶ ἡ
 ἀκροβυστία²⁷ αὐτοῦ εἰς περιτομὴν²³ λογισθῇσεται;³⁰ Καὶ κρινεῖ ἡ 27
 ἐκ φύσεως³¹ ἀκροβυστία,²⁷ τὸν νόμον τελοῦσα,³² σὲ τὸν διὰ
 γράμματος³³ καὶ περιτομῆς²³ παραβάτην²⁶ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ 28

¹ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ² ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ³ καυχάομαι, boast, glory. ⁴ δοκιμάζω, prove, approve. ⁵ διαφέρω, differ, carry through. ⁶ κατηχέω, teach by word of mouth. ⁷ σεαυτοῦ, yourself, of you. ⁸ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ⁹ σκότος, οὐς, τό, darkness. ¹⁰ παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ¹¹ ἀφρων, foolish, senseless. ¹² νήπιος, infant, child. ¹³ μόρφωσις, εὖς, ἡ, embodiment, form. ¹⁴ γνώσις, εὖς, ἡ, wisdom, knowledge. ¹⁵ κλέπτω, steal. ¹⁶ μοιχεύω, commit adultery. ¹⁷ βδελύσσομαι, detest, abhor. ¹⁸ εἰδωλον, οὐ, τό, image, idol. ¹⁹ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ²⁰ παράβασις, εὖς, ἡ, going aside, transgression. ²¹ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ²² βλασφημέω, revile, blaspheme. ²³ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ²⁴ ὠφελέω, profit, help. ²⁵ πράσσω, do, perform. ²⁶ παραβάτης, οὐ, ὁ, transgressor. ²⁷ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁸ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ²⁹ φυλάσσω, guard, keep. ³⁰ λογίζομαι, calculate, consider. ³¹ φύσις, εὖς, ἡ, nature, inherent nature. ³² τελέω, finish, fulfill. ³³ γράμμα, τος, τό, letter, writings.

φανερῶ¹ Ἰουδαίος ἐστίν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῶ¹ ἐν σαρκὶ
 περιτομή²: ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ³ Ἰουδαίος, καὶ περιτομή² 29
 καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι⁴: οὗ ὁ ἔπαινος⁵ οὐκ ἐξ
 ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν⁶ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια⁷ τῆς περιτομῆς; 3
 Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον⁸: πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν
 τὰ λόγια⁹ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν¹⁰ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία¹¹ 3
 αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει¹²; Μὴ γένοιτο: γινέσθω 4
 δὲ ὁ θεὸς ἀληθής,¹³ πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,¹⁴ καθὼς γέγραπται,
 "Ὅπως ἂν δικαιωθῇς¹⁵ ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς¹⁶ ἐν τῷ
 κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία¹⁷ ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, 5
 τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος¹⁹ ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων²⁰ τὴν ὀργήν;²¹ – κατὰ
 ἄνθρωπον λέγω – Μὴ γένοιτο: ἐπεὶ²² πῶς κρίνει ὁ θεὸς τὸν 6
 κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι²³ 7
 ἐπερίσσευσεν²⁴ εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς²⁵
 κρίνομαι; Καὶ μὴ – καθὼς βλασφημούμεθα,²⁶ καὶ καθὼς φασίν 8
 τινες ἡμᾶς λέγειν – ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ;

¹ φανερός, manifest, apparent. ² περιτομή, ἥς, ἡ, circumcision. ³ κρυπτός, hidden, secret. ⁴ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁵ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ⁶ περισσός, excessive, abundant. ⁷ ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ⁸ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ⁹ λόγιον, οὔ, τό, saying, oracle. ¹⁰ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ¹¹ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹² καταργέω, make ineffective, abolish. ¹³ ἀληθής, true, unconcealed. ¹⁴ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹⁵ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ¹⁶ νικάω, overcome, conquer. ¹⁷ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ¹⁸ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁹ ἄδικος, unjust, unrighteous. ²⁰ ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ²¹ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ²² ἐπεὶ, when, since. ²³ ψεύσμα, τος, τό, lie, falsehood. ²⁴ περισσεύω, abound, be rich. ²⁵ ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ²⁶ βλασφημέω, revile, blaspheme.

Ἦν τὸ κρίμα¹ ἐνδικόν² ἐστίν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;³ Οὐ πάντως:⁴ προητιασάμεθα⁵ γὰρ Ἰουδαίους 9

τε καὶ Ἑλλήνας⁶ πάντας ὅφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται 10

ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν,⁷ οὐκ ἔστιν ὁ 11

ἐκζητῶν⁸ τὸν θεόν: πάντες ἐξέκλιναν,⁹ ἅμα¹⁰ ἠχρειώθησαν: 12 οὐκ

ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,¹² οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός: τάφος¹³ 13

ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ¹⁴ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιούσαν:

ἰός¹⁶ ἀσπίδων¹⁷ ὑπὸ τὰ χεῖλη¹⁸ αὐτῶν: ὢν τὸ στόμα ἀράς¹⁹ καὶ 14

πικρίας²⁰ γέμει: 21 ὀξεῖς²² οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι²³ αἷμα: σύντριμμα 15

καὶ ταλαιπωρία²⁵ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ 17

ἔγνωσαν: οὐκ ἔστιν φόβος²⁶ θεοῦ ἀπέναντι²⁷ τῶν ὀφθαλμῶν 18

αὐτῶν.

Οἶδμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν 19

στόμα φραγῇ,²⁸ καὶ ὑπόδικος²⁹ γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ: 20

διότι³⁰ ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται³¹ πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον

αὐτοῦ: διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις³² ἁμαρτίας. Νυνὶ³³ δὲ χωρὶς³⁴ 21

¹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ² ἐνδικος, righteous, just. ³ προέχω, excel, surpass. ⁴ πάντως, altogether, by all means. ⁵ προαιτιάομαι, accuse beforehand. ⁶ Ἑλλήν, ἡνός, ὁ, Greek, Hellene. ⁷ συνιῶμι, understand, consider. ⁸ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹⁰ ἅμα, at the same time. ¹¹ ἀχρειώω, am good for nothing. ¹² χρηστότης, ἡτος, ἡ, goodness, kindness. ¹³ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ¹⁴ λάρυγξ, γγος, ὁ, throat. ¹⁵ δολιόω, deceive, act deceitfully. ¹⁶ ἰός, οῦ, ὁ, rust, poison. ¹⁷ ἀσπίς, ἰδος, ἡ, asp. ¹⁸ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ¹⁹ ἀρά, ἄς, ἡ, curse, prayer or prayer for evil. ²⁰ πικρία, ας, ἡ, bitterness. ²¹ γέμω, fill, am full of. ²² ὀξύς, ου, ὁ, sharp, swift. ²³ ἐκχέω, pour out, shed. ²⁴ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ²⁵ ταλαιπωρία, ας, ἡ, distress, misery. ²⁶ φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ²⁷ ἀπέναντι, over against, before. ²⁸ φράσσω, stop, shut. ²⁹ ὑπόδικος, answerable, accountable. ³⁰ διότι, because, on this account. ³¹ δικαιώω, justify, pronounce righteous. ³² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³³ νυνί, now, already. ³⁴ χωρίς, separate, apart from (gen).

νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται,¹ μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ
νόμου καὶ τῶν προφητῶν: δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ 22
χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας: οὐ γάρ
ἐστιν διαστολή:² πάντες γὰρ ἥμαρτον³ καὶ ὑστεροῦνται⁴ τῆς 23
δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι⁵ δωρεάν⁶ τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς 24
ἀπολυτρώσεως⁷ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: ὃν προέθετο⁸ ὁ θεὸς 25
ἱλαστήριον,⁹ διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν¹⁰
τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν¹¹ τῶν προγεγονότων¹²
ἁμαρτημάτων,¹³ ἐν τῇ ἀνοχῇ¹⁴ τοῦ θεοῦ: πρὸς ἔνδειξιν¹⁰ τῆς 26
δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον
καὶ δικαιοῦντα⁵ τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ¹⁵ οὖν ἡ καύχησις;¹⁶ 27
Ἐξεκλείσθη.¹⁷ Διὰ ποίου¹⁸ νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ
νόμου πίστεως. Λογίζόμεθα¹⁹ οὖν πίστει δικαιοῦσθαι⁵ ἄνθρωπον, 28
χωρὶς²⁰ ἔργων νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχί δὲ καὶ 29
ἐθνῶν; Ναί²¹ καὶ ἐθνῶν: ἐπείπερ²² εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει⁵ 30
περιτομὴν²³ ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν²⁴ διὰ τῆς πίστεως. 31
Νόμον οὖν καταργοῦμεν²⁵ διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ
νόμον ἰστώμεν.

¹ φανερῶ, reveal, manifest. ² διαστολή, ἧς, ἡ, difference, distinction. ³ ἁμαρτάνω, I sinned. ⁴ ὑστερέω, lack, need. ⁵ δικαίω, justify, pronounce righteous. ⁶ δωρεάν, without cost, without cause. ⁷ ἀπολύτρωσις, εὖς, ἡ, redemption, deliverance. ⁸ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ⁹ ἱλαστήριον, οὐ, τό, sin offering, covering. ¹⁰ ἔνδειξις, εὖς, ἡ, proof, sign. ¹¹ πάρεσις, εὖς, ἡ, passing over, overlooking. ¹² προγίνομαι, happen before, be done before. ¹³ ἁμαρτήμα, τος, τό, sin, fault. ¹⁴ ἀνοχή, ἧς, ἡ, forbearance. ¹⁵ ποῦ, where?. ¹⁶ καύχησις, εὖς, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁷ ἐκκλείω, shut out, exclude. ¹⁸ ποῖος, what sort of? what? of what sort. ¹⁹ λογίζομαι, calculate, consider. ²⁰ χωρὶς, separate, apart from (gen). ²¹ ναί, yes, truly. ²² ἐπείπερ, since indeed, seeing that. ²³ περιτομή, ἧς, ἡ, circumcision. ²⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁵ καταργέω, make ineffective, abolish.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὕρηκέναι κατὰ σάρκα; ⁴

Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ¹ ἔχει καύχημα, ² ἀλλ' οὐ

πρὸς τὸν θεόν. Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ ³

θεῷ, καὶ ἐλογίσθη ³ αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ⁴ ὁ ⁴

μισθὸς ⁵ οὐ λογίζεται ³ κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. ⁶ Τῷ δὲ ⁵

μὴ ἐργαζομένῳ, ⁴ πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιούντα ¹ τὸν ἀσεβή, ⁷

λογίζεται ³ ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ ⁸ καὶ Δαυὶδ ⁶

λέγει τὸν μακαρισμὸν ⁹ τοῦ ἀνθρώπου, ὃς ὁ θεὸς λογίζεται ³

δικαιοσύνην χωρὶς ¹⁰ ἔργων, Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, ¹¹ ⁷

καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν ¹² αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐ μὴ ⁸

λογίσηται ³ κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς ⁹ οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν ⁹

περιτομήν, ¹³ ἥ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; ¹⁴ Λέγομεν γὰρ ὅτι

Ἐλογίσθη ³ τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ¹⁰

ἐλογίσθη; ³ Ἐν περιτομῇ ¹³ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; ¹⁴ Οὐκ ἐν

περιτομῇ, ¹³ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ: ¹⁴ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, ¹¹

σφραγίδα ¹⁵ τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ: ¹⁴

εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι'

ἀκροβυστίας, ¹⁴ εἰς τὸ λογισθῆναι ³ καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην: ¹²

καὶ πατέρα περιτομῆς ¹³ τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς ¹³ μόνον, ἀλλὰ καὶ

¹ δικαιῶ, justify, pronounce righteous. ² καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ³ λογίζομαι, calculate, consider. ⁴ ἐργάζομαι, work, word. ⁵ μισθός, οὐ, ὁ, wages, reward. ⁶ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ⁷ ἀσεβής, ungodly, impious. ⁸ καθάπερ, even as, just as. ⁹ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ¹⁰ χωρὶς, separate, apart from (gen). ¹¹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹² ἐπικαλύπτω, cover up. ¹³ περιτομή, ἥς, ἡ, circumcision. ¹⁴ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁵ σφραγίς, ἴδος, ἡ, seal, signet ring.

τοῖς στοιχοῦσιν¹ τοῖς ἔχουσιν² τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ³
 τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ¹³
 Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι⁴ αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον⁵ αὐτὸν εἶναι τοῦ
 κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου¹⁴
 κληρονόμοι,⁵ κεκένωται⁶ ἡ πίστις, καὶ κατήργηται⁷ ἡ ἐπαγγελία:¹⁵
 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν⁸ κατεργάζεται:⁹ οὗ¹⁰ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ
 παράβασις.¹¹ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι¹⁶
 βεβαίαν¹² τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι,⁴ οὐ τῷ ἐκ τοῦ
 νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἐστὶν πατὴρ
 πάντων ἡμῶν – καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν¹⁷
 τέθεικά σε – κατέναντι¹³ οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζῶσποιοντος¹⁴
 τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὅς παρ’¹⁸
 ἐλπίδα ἐπ’ ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα
 πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα⁴ σου.
 Καὶ μὴ ἀσθενήσας¹⁵ τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν¹⁶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα¹⁹
 ἤδη νεκρωμένον¹⁷ – ἑκατονταέτης¹⁸ που¹⁹ ὑπάρχων – καὶ τὴν
 νέκρωσιν²⁰ τῆς μήτρας²¹ Σάρρας:²² εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ²⁰
 οὐ διεκρίθη²³ τῇ ἀπιστίᾳ,²⁴ ἀλλ’ ἐνεδυναμώθη²⁵ τῇ πίστει, δοὺς

¹ στοιχέω, walk orderly, follow. ² ἔχος, ους, τό, track, footprint. ³ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁴ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ⁵ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁶ κενόω, empty, make void. ⁷ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁸ ὀργή, ἡς, ἡ, wrath, anger. ⁹ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁰ οὗ, where, when. ¹¹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹² βέβαιος, firm, secure. ¹³ κατέναντι, over against, opposite. ¹⁴ ζῶσποιέω, make alive, make to live. ¹⁵ ἀσθενέω, be weak, sick. ¹⁶ κατανοέω, observe, understand. ¹⁷ νεκρόω, put to death, render weak. ¹⁸ ἑκατονταέτης, hundred years old. ¹⁹ που, somewhere, about. ²⁰ νέκρωσις, εως, ἡ, death, putting to death. ²¹ μήτρα, ας, ἡ, womb. ²² Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ²³ διακρίνω, discriminate, judge. ²⁴ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ²⁵ ἐνδυναμώω, strengthen, empower.

δόξαν τῷ θεῷ, καὶ πληροφορηθεῖς¹ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,² δυνατός³ 21
 ἐστὶν καὶ ποιῆσαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη⁴ αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ 22
 ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη⁴ αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ δι' 24
 ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογιζέσθαι,⁴ τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα
 Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ 25
 παραπτώματα⁵ ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν⁶ ἡμῶν.

Δικαιωθέντες⁷ οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ 5
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν⁸ 2
 ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ
 καυχώμεθα⁹ ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ 3
 καὶ καυχώμεθα⁹ ἐν ταῖς θλίψεσιν,¹⁰ εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις¹⁰
 ὑπομονὴν¹¹ κατεργάζεται,¹² ἡ δὲ ὑπομονὴ¹¹ δοκιμὴν,¹³ ἡ δὲ 4
 δοκιμὴ¹³ ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει,¹⁴ ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ 5
 θεοῦ ἐκκέχυται¹⁵ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
 δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν,¹⁶ κατὰ 6
 καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν¹⁷ ἀπέθανεν. Μόλις¹⁸ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις 7
 ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα¹⁹ τις καὶ τολμᾷ²⁰
 ἀποθανεῖν. Συνίστησιν²¹ δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, 8

¹ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ² ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ³ δυνατός, powerful, possible. ⁴ λογίζομαι, calculate, consider. ⁵ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁶ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ⁷ δικαιοῶ, justify, pronounce righteous. ⁸ προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ⁹ καυχάομαι, boast, glory. ¹⁰ θλίψις, εως, ἡ, tribulation, persecution. ¹¹ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ¹² κατεργάζομαι, work out, produce. ¹³ δοκιμή, ἡς, ἡ, proof, approval. ¹⁴ καταισχύνω, put to shame, shame. ¹⁵ ἐκχέω, pour out, shed. ¹⁶ ἀσθενής, weak, infirm. ¹⁷ ἀσεβής, ungodly, impious. ¹⁸ μόλις, with difficulty, hardly. ¹⁹ τάχα, perhaps, possibly. ²⁰ τολμᾶω, dare, endure. ²¹ συνίστημι, commend (transitive), stand with.

ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν¹ ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. 9

Πολλῶ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες² νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ,
σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς.³ Εἰ γὰρ ἐχθροὶ⁴ ὄντες 10
κατηλλάγημεν⁵ τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ
μᾶλλον καταλλαγέντες⁵ σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ: οὐ μόνον 11
δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι⁶ ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν⁷ ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ⁸ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον 12
εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας
ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν,⁹ ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον¹⁰ – ἄχρι¹¹ 13
γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ: ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,¹²
μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν¹³ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι¹⁴ 14
Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας¹⁵ ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι¹⁶
τῆς παραβάσεως¹⁷ Ἀδὰμ, ὃς ἐστὶν τύπος¹⁸ τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' 15
οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,¹⁹ οὕτως καὶ τὸ χάρισμα.²⁰ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ
ἐνὸς παραπτώματι¹⁹ οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις
τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ²¹ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ
χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.²² Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς 16

¹ ἁμαρτωλός, ου, ό, sinner. ² δικαιόω, justify, pronounce righteous. ³ ὀργή, ἥς, ἡ, wrath, anger. ⁴ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ⁵ καταλλάσσω, reconcile. ⁶ καυχάομαι, boast, glory. ⁷ καταλλαγή, ἥς, ἡ, reconciliation. ⁸ ὥσπερ, just as, even as. ⁹ διέρχομαι, cross over, pass through. ¹⁰ ἁμαρτάνω, I sinned. ¹¹ ἄχρι, as far as, up to (gen). ¹² ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ¹³ βασιλεύω, reign, rule. ¹⁴ μέχρι, until, as far as (gen). ¹⁵ ἁμαρτάνω, sin. ¹⁶ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁷ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁸ τύπος, ου, ό, mark, example. ¹⁹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²⁰ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ²¹ δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ²² περισσεύω, abound, be rich.

ἁμαρτήσαντος,¹ τὸ δώρημα:² τὸ μὲν γὰρ κρίμα³ ἐξ ἑνὸς εἰς
 κατάκριμα,⁴ τὸ δὲ χάρισμα⁵ ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων⁶ εἰς
 δικαίωμα.⁷ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι⁶ ὁ θάνατος 17
 ἐβασίλευσεν⁸ διὰ τοῦ ἑνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν⁹ τῆς
 χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς¹⁰ τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ
 βασιλεύουσιν⁸ διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα¹¹ οὖν ὥς δι' 18
 ἑνὸς παραπτώματος⁶ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,⁴
 οὕτως καὶ δι' ἑνὸς δικαίωματος⁷ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
 δικαίωσιν¹² ζωῆς. Ὡςπερ¹³ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς¹⁴ τοῦ ἑνός 19
 ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ¹⁵ κατεστάθησαν¹⁶ οἱ πολλοί, οὕτως¹⁷ καὶ
 διὰ τῆς ὑπακοῆς¹⁸ τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται¹⁶ οἱ πολλοί. 20
 Νόμος δὲ παρεῖσθλην,¹⁹ ἵνα πλεονάσῃ²⁰ τὸ παράπτωμα:⁶ οὗ²¹ δὲ
 ἐπλεόνασεν²⁰ ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν²² ἡ χάρις: ἵνα ὥςπερ¹³ 21
 ἐβασίλευσεν⁸ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις
 βασιλεύσῃ⁸ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹ ἁμαρτάνω, sin. ² δώρημα, τος, τό, gift, present. ³ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ⁴ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁵ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁶ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁷ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁸ βασιλεύω, reign, rule. ⁹ περισσεῖα, ας, ἡ, superfluity, surplus. ¹⁰ δωρεά, ᾶς, ἡ, gift, free gift. ¹¹ ἄρα, so, then. ¹² δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹³ ὥςπερ, just as, even as. ¹⁴ παρακοή, ἥς, ἡ, disobedience. ¹⁵ ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ¹⁶ καθίστημι, set, constitute. ¹⁷ οὕτως, thus, so. ¹⁸ ὑπακοή, ἥς, ἡ, obedience. ¹⁹ παρεῖσέρχομαι, slip in, come in. ²⁰ πλεονάζω, superabound, make to abound. ²¹ οὗ, where, when. ²² ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;² 6

Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν

ἐν αὐτῇ; Ἡ ἀγνοεῖτε³ ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, 3

εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν⁴ οὖν αὐτῷ 4

διὰ τοῦ βαπτίσματος⁵ εἰς τὸν θάνατον: ἵνα ὥσπερ⁶ ἡγέρθη

χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν

καινότητι⁷ ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι⁸ γεγόναμεν 5

τῷ ὁμοιώματι⁹ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως¹⁰

ἐσόμεθα: τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς¹¹ ἡμῶν ἄνθρωπος 6

συνεσταυρώθη,¹² ἵνα καταργηθῇ¹³ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ

μηκέτι¹⁴ δουλεύειν¹⁵ ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ: ὁ γὰρ ἀποθανὼν 7

δεδικαίωται¹⁶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, 8

πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν¹⁷ αὐτῷ: εἰδότες ὅτι χριστὸς 9

ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι¹⁸ ἀποθνήσκει: θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι¹⁸

κυριεύει.¹⁹ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ:²⁰ ὁ δὲ 10

ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε²¹ ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν 11

εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ

ἡμῶν.

¹ ἐπιμένω, continue, remain. ² πλεονάζω, superabound, make to abound. ³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁴ συνθάπτω, bury along with. ⁵ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ⁶ ὥσπερ, just as, even as. ⁷ καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ⁸ σύμφυτος, identified with, united with. ⁹ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ¹⁰ ἀνάστασις, εως, ή, resurrection, rising again. ¹¹ παλαιός, old, ancient. ¹² συσταυρώω, crucify together with. ¹³ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁴ μηκέτι, no longer. ¹⁵ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁶ δικαίω, justify, pronounce righteous. ¹⁷ συζάω, live with, live together with. ¹⁸ οὐκέτι, no longer, no more. ¹⁹ κυριεύω, be lord over, rule. ²⁰ ἐφάπαξ, once for all, once. ²¹ λογίζομαι, calculate, consider.

Μὴ οὖν βασιλεύετω¹ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ² ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ 12
 ὑπακούειν³ αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις⁴ αὐτοῦ· μηδὲ παριστάνετε⁵ τὰ 13
 μέλη⁶ ὑμῶν ὅπλα⁷ ἀδικίας⁸ τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε⁵
 ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη⁶ ὑμῶν ὅπλα⁷
 δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει·⁹ οὐ γάρ 14
 ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν,¹⁰ ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; 15
 Μὴ γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε⁵ ἑαυτοὺς δούλους εἰς 16
 ὑπακοήν,¹¹ δοῦλοί ἐστε ὃ ὑπακούετε,³ ἥτοι¹² ἁμαρτίας εἰς
 θάνατον, ἢ ὑπακοῆς¹¹ εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε 17
 δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε³ δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν
 παρεδόθητε τύπον¹³ διδασκῆς·¹⁴ ἐλευθερωθέντες¹⁵ δὲ ἀπὸ τῆς 18
 ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε¹⁶ τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον¹⁷ λέγω διὰ 19
 τὴν ἀσθένειαν¹⁸ τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ¹⁹ γὰρ παρεστήσατε⁵ τὰ
 μέλη⁶ ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ²⁰ καὶ τῇ ἀνομίᾳ²¹ εἰς τὴν
 ἀνομίαν,²¹ οὕτως²² νῦν παραστήσατε⁵ τὰ μέλη⁶ ὑμῶν δοῦλα τῇ
 δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.²³ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, 20
 ἐλεύθεροι²⁴ ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' 21

¹ βασιλεύω, reign, rule. ² θνητός, subject to death, mortal. ³ ὑπακούω, obey, listen. ⁴ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ⁵ παρίστημι, be present, stand by. ⁶ μέλος, ους, τό, member, limb. ⁷ ὅπλον, ου, τό, tool, implement. ⁸ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁹ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁰ ἁμαρτάνω, sin. ¹¹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹² ἥτοι, either, or of course. ¹³ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ¹⁴ διδασκή, ἡς, ἡ, teaching, instruction. ¹⁵ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁶ δουλώω, enslave, bring under subjection. ¹⁷ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ¹⁸ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁹ ὥσπερ, just as, even as. ²⁰ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ²¹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ²² οὕτως, thus, so. ²³ ἁγιασμός, οὗ, ὁ, consecration, holiness. ²⁴ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation.

οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;¹ Τὸ γὰρ τέλος² ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ³ δὲ 22
 ἐλευθερωθέντες⁴ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες⁵ δὲ τῷ θεῷ,
 ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,⁶ τὸ δὲ τέλος² ζωὴν αἰώνιον. 23
 Τὰ γὰρ ὀψώνια⁷ τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα⁸ τοῦ θεοῦ
 ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,⁹ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ 7
 νόμος κυριεύει¹⁰ τοῦ ἀνθρώπου ἐφ’ ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ 2
 ὕπανδρος¹¹ γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται¹² νόμῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ
 ἀνὴρ, κατήργηται¹³ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα¹⁴ οὖν ζῶντος 3
 τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς¹⁵ χρηματίσει,¹⁶ ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ: ἐὰν
 δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα¹⁷ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι
 αὐτὴν μοιχαλίδα,¹⁵ γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, 4
 καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε¹⁸ τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ,
 εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα
 καρποφορήσωμεν¹⁹ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἤμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ 5
 παθήματα²⁰ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο²¹ ἐν τοῖς
 μέλεσιν²² ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορήσαι¹⁹ τῷ θανάτῳ. Νυνὶ³ δὲ 6
 κατηργήθημεν¹³ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,²³

¹ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ² τέλος, ους, τό, end, purpose. ³ νυνί, now, already. ⁴ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁵ δουλῶ, enslave, bring under subjection. ⁶ ἁγιασμός, οὔ, ὁ, consecration, holiness. ⁷ ὀψώνιον, ου, τό, compensation, wages. ⁸ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁰ κυριεύω, be lord over, rule. ¹¹ ὕπανδρος, under or subject to a man, married. ¹² δέω, bind, tie. ¹³ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁴ ἄρα, so, then. ¹⁵ μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ¹⁶ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁷ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁸ θανατόω, put to death, subdue. ¹⁹ καρποφορέω, bear fruit. ²⁰ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²¹ ἐνεργέω, work, effect. ²² μέλος, ους, τό, member, limb. ²³ κατέχω, hold back, hold fast.

ὥστε δουλεύειν¹ ἡμᾶς ἐν καινότητι² πνεύματος, καὶ οὐ
παλαιότητι³ γράμματος.⁴

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν 7
ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν⁵ οὐκ
ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις:⁶ ἀφορμὴν⁷ δὲ 8
λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο⁸ ἐν ἐμοὶ
πᾶσαν ἐπιθυμίαν:⁵ χωρὶς⁹ γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ 9
ἔζων χωρὶς⁹ νόμου ποτέ:¹⁰ ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία
ἀνέζησεν,¹¹ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζώην, 10
αὕτη εἰς θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν⁷ λαβοῦσα διὰ τῆς 11
ἐντολῆς ἐξηπάτησέν¹² με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ μὲν 12
νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν 13
ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
φανῇ¹³ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη⁸ θάνατον –
ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν¹⁴ ἁμαρτωλὸς¹⁵ ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς
ἐντολῆς. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός¹⁶ ἐστίν: ἐγὼ δὲ 14
σαρκικός¹⁷ εἰμι, πεπραμένος¹⁸ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ 15
κατεργάζομαι,⁸ οὐ γινώσκω: οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω:¹⁹

¹ δουλεύω, serve, am a slave. ² καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ³ παλαιότης, ητος, ἡ, age, oldness. ⁴ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁵ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ⁶ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁷ ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ⁸ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁹ χωρὶς, separate, apart from (gen). ¹⁰ ποτέ, once, at some time. ¹¹ ἀναζάω, live again, be resurrected. ¹² ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹³ φαίνω, shine, appear. ¹⁴ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ¹⁵ ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ¹⁶ πνευματικός, spiritual. ¹⁷ σαρκικός, fleshly, carnal. ¹⁸ πιπράσκω, sell. ¹⁹ πράσσω, do, perform.

ἀλλ' ὁ μισῶ,¹ τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι² 16
 τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ³ δὲ οὐκέτι⁴ ἐγὼ κατεργάζομαι⁵ αὐτό, 17
 ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁶ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ⁶ ἐν ἐμοί, 18
 τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν: τὸ γὰρ θέλειν παράκειται⁷
 μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι⁵ τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὁ θέλω, 19
 ποιῶ ἀγαθόν: ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω.⁸ Εἰ δὲ ὁ οὐ 20
 θέλω ἐγώ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι⁴ ἐγὼ κατεργάζομαι⁵ αὐτό, ἀλλ' ἡ
 οἰκοῦσα⁶ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα⁹ τὸν νόμον τῷ θέλοντι 21
 ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.⁷ Συνήδομαι¹⁰ 22
 γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω¹¹ ἄνθρωπον: βλέπω δὲ 23
 ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν¹² μου ἀντιστρατευόμενον¹³ τῷ νόμῳ
 τοῦ νοός¹⁴ μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά¹⁵ με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας
 τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν¹² μου. Ταλαίπωρος¹⁶ ἐγὼ ἄνθρωπος: τίς 24
 με ῥύσεται¹⁷ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ¹⁸ 25
 τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα⁹ οὖν αὐτὸς ἐγὼ
 τῷ μὲν νοί¹⁴ δουλεύω¹⁹ νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

¹μισέω, hate, detest. ²σύμφημι, concur, agree with. ³νυνί, now, already. ⁴οὐκέτι, no longer, no more. ⁵κατεργάζομαι, work out, produce. ⁶οἰκέω, inhabit, dwell. ⁷παράκειμαι, be present, at hand. ⁸πράσσω, do, perform. ⁹ἄρα, so, then. ¹⁰συνήδομαι, delight in, rejoice together. ¹¹ἔσω, within, inside. ¹²μέλος, οὐς, τό, member, limb. ¹³ἀντιστρατεύω, make war against. ¹⁴νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁵αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ¹⁶ταλαίπωρος, miserable, wretched. ¹⁷ῥύομαι, rescue, save. ¹⁸εὐχαριστέω, give thanks, thank. ¹⁹δουλεύω, serve, am a slave.

Οὐδὲν ἄρα¹ νῦν κατάκριμα² τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα **8**
 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος **2**
 τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν³ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς
 ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον⁴ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ **3**
 ἡσθένει⁵ διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν
 ὁμοιώματι⁶ σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν⁷ τὴν
 ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί: ἵνα τὸ δικαίωμα⁸ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν **4**
 ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ **5**
 γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν:⁹ οἱ δὲ κατὰ
 πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα¹⁰ τῆς σαρκὸς **6**
 θάνατος: τὸ δὲ φρόνημα¹⁰ τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη: διότι¹¹ **7**
 τὸ φρόνημα¹⁰ τῆς σαρκὸς ἐχθρὰ¹² εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ
 οὐχ ὑποτάσσεται,¹³ οὐδὲ γὰρ δύναται: οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ **8**
 ἀρέσαι¹⁴ οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν **9**
 πνεύματι, εἴπερ¹⁵ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ¹⁶ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα
 χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, **10**
 τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ
 δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν **11**
 οἰκεῖ¹⁶ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζῶοποιήσῃ¹⁷ καὶ

¹ ἄρα, so, then. ² κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ³ ἐλευθέρω, set free, exempt (from liability). ⁴ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁵ ἀσθενέω, be weak, sick. ⁶ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁷ κατακρίνω, condemn. ⁸ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁹ φρονέω, think, judge. ¹⁰ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹¹ διότι, because, on this account. ¹² ἐχθρὰ, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹³ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹⁴ ἀρέσκω, please, serve. ¹⁵ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹⁶ οἰκέω, inhabit, dwell. ¹⁷ ζῶοποιέω, make alive, make to live.

τὰ θνητὰ¹ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικεῖν² αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα³ οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται⁴ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα 12

ζῆν: εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν: εἰ δὲ 13

πνεύματι τὰς πράξεις⁵ τοῦ σώματος θανατοῦτε,⁶ ζήσεσθε. Ὅσοι 14

γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ 15

ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας⁷ πάλιν εἰς φόβον,⁸ ἀλλ' ἐλάβετε

πνεῦμα υἰοθεσίας,⁹ ἐν ᾧ κρίζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Αὐτὸ τὸ 16

πνεῦμα συμμαρτυρεῖ¹⁰ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ:

εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι:¹¹ κληρονόμοι¹¹ μὲν θεοῦ, 17

συγκληρονόμοι¹² δὲ χριστοῦ: εἴπερ¹³ συμπάσχομεν,¹⁴ ἵνα καὶ

συνδοξασθῶμεν.¹⁵

Λογίζομαι¹⁶ γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια¹⁷ τὰ παθήματα¹⁸ τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς 18

τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι¹⁹ εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ 19

ἀποκαραδοκία²⁰ τῆς κτίσεως²¹ τὴν ἀποκάλυψιν²² τῶν υἰῶν τοῦ

θεοῦ ἀπεκδέχεται.²³ Τῇ γὰρ ματαιότητι²⁴ ἡ κτίσις²¹ ὑπετάγη,²⁵ 20

οὐχ ἐκούσα,²⁶ ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα,²⁵ ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ 21

¹ θνητός, subject to death, mortal. ² ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ³ ἄρα, so, then. ⁴ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ⁵ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ⁶ θανατόω, put to death, subdue. ⁷ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁸ φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ⁹ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁰ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹² συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ¹³ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ¹⁴ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ¹⁵ συνδοξάζω, glorify together with. ¹⁶ λογίζομαι, calculate, consider. ¹⁷ ἄξιος, worthy, deserving. ¹⁸ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁹ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ²⁰ ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ²¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²² ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ²³ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ²⁴ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ²⁵ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ²⁶ ἐκών, of one's own free will, voluntarily.

αὕτη ἡ κτίσις¹ ἐλευθερωθήσεται² ἀπὸ τῆς δουλείας³ τῆς φθορᾶς⁴
 εἰς τὴν ἐλευθερίαν⁵ τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ 22
 ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις¹ συστενάζει⁶ καὶ συνωδίνει⁷ ἄχρι⁸ τοῦ νῦν. Οὐ 23
 μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν⁹ τοῦ πνεύματος ἔχοντες,
 καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,¹⁰ υἰοθεσίαν¹¹
 ἀπεκδεχόμενοι,¹² τὴν ἀπολύτρωσιν¹³ τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ γὰρ 24
 ἐλπίδι ἐσώθημεν: ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ
 βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει;¹⁴ Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν,¹⁴ δι' 25
 ὑπομονῆς¹⁵ ἀπεκδεχόμεθα.¹²

Ὡσαύτως¹⁶ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται¹⁷ ταῖς ἀσθενείαις¹⁸ 26
 ἡμῶν: τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὼς¹⁹ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ'
 αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει²⁰ ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς²¹
 ἀλαλήτοις:²² ὁ δὲ ἐρευνῶν²³ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα²⁴ τοῦ 27
 πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει²⁵ ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ 28
 ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ²⁶ εἰς ἀγαθόν, τοῖς
 κατὰ πρόθεσιν²⁷ κλητοῖς²⁸ οὖσιν. Ὅτι οὐς προέγνω,²⁹ καὶ 29
 προώρισεν³⁰ συμμόρφους³¹ τῆς εἰκόνης³² τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ

¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ² ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ³ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁴ φθορά, ας, ἡ, destruction, corruption. ⁵ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ⁶ συστενάζω, lament, groan together. ⁷ συνωδίνω, suffer agony together. ⁸ ἄχρι, as far as, up to (gen). ⁹ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ¹⁰ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ¹¹ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹² ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹³ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁴ ἐλπίζω, hope, hope for. ¹⁵ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ¹⁶ ὡσαύτως, likewise. ¹⁷ συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ¹⁸ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁹ καθὼς, in so far as, as. ²⁰ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ²¹ στεναγμός, οὐ, ὁ, groan, groaning. ²² ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ²³ ἐρευνῶ, search diligently. ²⁴ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ²⁵ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ²⁶ συνεργέω, work together. ²⁷ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ²⁸ κλητός, called, summoned. ²⁹ προγινώσκω, know beforehand. ³⁰ προορίζω, predetermine, foreordain. ³¹ σύμμορφος, similar in form, similar. ³² εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness.

εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον¹ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὓς δὲ προώρισεν,² 30
 τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν·
 οὓς δὲ ἐδικαίωσεν,³ τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 31
 Ὃς γέ⁴ τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,⁵ ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων
 παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν
 χαρίσεται;⁶ Τίς ἐγκαλέσει⁷ κατὰ ἐκλεκτῶν⁸ θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων·³ 33
 τίς ὁ κατακρίνων;⁹ Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθείς, 34
 ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει¹⁰ ὑπὲρ ἡμῶν. 35
 Τίς ἡμᾶς χωρίσει¹¹ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις,¹² ἢ
 στενοχωρία,¹³ ἢ διωγμός,¹⁴ ἢ λιμός,¹⁵ ἢ γυμνότης,¹⁶ ἢ κίνδυνος,¹⁷ ἢ
 μάχαιρα;¹⁸ Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἐνεκέν¹⁹ σου θανατούμεθα²⁰ 36
 ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν²¹ ὡς πρόβατα²² σφαγῆς.²³ Ἀλλ' ἐν 37
 τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν²⁴ διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38
 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε
 ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα²⁵ οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα 39
 οὔτε βάθος²⁷ οὔτε τις κτίσις²⁸ ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι¹¹

¹ πρωτότοκος, first-born. ² προορίζω, predetermine, foreordain. ³ δικαιοῦν, justify, pronounce righteous. ⁴ γέ, indeed, at least. ⁵ φείδομαι, spare, abstain. ⁶ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁷ ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ⁸ ἐκλεκτός, chosen, elect. ⁹ κατακρίνω, condemn. ¹⁰ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹¹ χωρίζω, separate, depart. ¹² θλίψις, εὐσ, ἢ, tribulation, persecution. ¹³ στενοχωρία, ας, ἢ, difficulty, distress. ¹⁴ διωγμός, οὐ, ὁ, persecution. ¹⁵ λιμός, οὐ, ὁ, hunger, famine. ¹⁶ γυμνότης, ητος, ἢ, nakedness, exposure. ¹⁷ κίνδυνος, οὐ, ὁ, danger, peril. ¹⁸ μάχαιρα, ης, ἢ, sword. ¹⁹ ἕνεκεν, for the sake of, on account of. ²⁰ θανατόω, put to death, subdue. ²¹ λογίζομαι, calculate, consider. ²² πρόβατον, οὐ, τό, sheep. ²³ σφαγή, ἧς, ἢ, slaughter, sacrifice. ²⁴ ὑπερνικάω, prevail completely. ²⁵ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ²⁶ ὕψωμα, τος, τό, height, lofty thing. ²⁷ βάθος, οὐς, τό, depth, deep. ²⁸ κτίσις, εὐς, ἢ, creation, creature.

ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,¹ συμμαρτυροῦσός² μοι τῆς **9**

συνειδήσεώς³ μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη⁴ μοι ἐστὶν μεγάλη, **2**

καὶ ἀδιάλειπτος⁵ ὁδύνη⁶ τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν⁷ γὰρ αὐτὸς ἐγὼ **3**

ἀνάθεμα⁸ εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν

συγγενῶν⁹ μου κατὰ σάρκα: οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλίται,¹⁰ ὧν ἡ **4**

υἱοθεσία¹¹ καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι¹² καὶ ἡ νομοθεσία¹³ καὶ ἡ

λατρεία¹⁴ καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ **5**

κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς¹⁵ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀμήν. Οὐχ οἷον¹⁶ δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν¹⁷ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ **6**

πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ: οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα¹⁸ **7**

Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.

Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: **8**

ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται¹⁹ εἰς σπέρμα.¹⁸ **9**

Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον

ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ²⁰ υἱός. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ **10**

Ῥεβέκκα²¹ ἐξ ἐνὸς κοίτην²² ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν – **11**

μήπω²³ γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων²⁴ τι ἀγαθὸν ἢ κακόν,

¹ ψεύδομαι, lie. ² συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ³ συνείδησις, εως, ἡ, conscience. ⁴ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ⁵ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ⁶ ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ⁷ εὐχομαι, pray, wish. ⁸ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ⁹ συγγενής, kindred, relative. ¹⁰ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹¹ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹² διαθήκη, ης, ἡ, covenant, will. ¹³ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹⁴ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹⁵ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ¹⁶ οἷος, such as, of what kind. ¹⁷ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹⁸ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹⁹ λογίζομαι, calculate, consider. ²⁰ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ²¹ Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ²² κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ²³ μήπω, not yet. ²⁴ πράσσω, do, perform.

ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν¹ πρόθεσις² τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ'
ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει³ τῷ 12
ἐλάσσονι.⁴ Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ 13
Ἡσαὺ ἐμίσησα.⁵

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία⁶ παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ 14
Μωϋσῇ λέγει, Ἐλεήσω⁷ ὃν ἂν ἐλεῶ,⁷ καὶ οἰκτειρήσω⁸ ὃν ἂν
οἰκτείρω.⁸ Ἄρα⁹ οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,¹⁰ ἀλλὰ 16
τοῦ ἐλεοῦντος⁷ θεοῦ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ¹¹ ὅτι Εἰς αὐτὸ 17
τοῦτο ἐξήγειρά¹² σε, ὅπως ἐνδείξωμαι¹³ ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου,
καὶ ὅπως διαγγελῇ¹⁴ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα⁹ οὖν ὃν 18
θέλει ἐλεεῖ:⁷ ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.¹⁵

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;¹⁶ Τῷ γὰρ βουλήματι¹⁷ αὐτοῦ τίς 19
ἀνθέστηκεν;¹⁸ Μενοῦνγε,¹⁹ ὦ²⁰ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ 20
ἀνταποκρινόμενος²¹ τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα²² τῷ πλάσαντι,²³
Τί με ἐποίησας οὕτως; Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς²⁴ τοῦ 21
πηλοῦ,²⁵ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος²⁶ ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν²⁷
σκεῦος,²⁸ ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;²⁹ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι¹³ τὴν 22

¹ ἐκλογή, ἤς, ἡ, (divine) selection, choice. ² πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ³ δουλεύω, serve, am a slave. ⁴ ἐλάσσων, lesser, less. ⁵ μισέω, hate, detest. ⁶ ἀδικία, ας, ἡ, unrighteousness. ⁷ ἐλεέω, have mercy, pity. ⁸ οἰκτείρω, pity, have compassion on. ⁹ ἄρα, so, then. ¹⁰ τρέχω, run, exercise myself. ¹¹ Φαραῶ, ὁ, Pharaoh. ¹² ἐξεγείρω, raise, raise up. ¹³ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁴ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ¹⁵ σκληρύνω, harden. ¹⁶ μέμφομαι, find fault with, blame. ¹⁷ βούλημα, τος, τό, purpose, will. ¹⁸ ἀντίστημι, resist, oppose. ¹⁹ μενούργε, on the contrary, indeed. ²⁰ ὦ, Oh! omega. ²¹ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ²² πλάσμα, τος, τό, image, figure. ²³ πλάσσω, form, mold. ²⁴ κεραμεύς, έως, ὁ, potter. ²⁵ πηλός, οὐ, ὁ, clay, mud. ²⁶ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²⁷ τιμή, ἤς, ἡ, honor, price. ²⁸ σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ²⁹ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace.

ὀργήν,¹ καὶ γνωρίσαι² τὸ δυνατὸν³ αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ
 μακροθυμίᾳ⁴ σκεύη⁵ ὀργῆς¹ κατηρτισμένα⁶ εἰς ἀπώλειαν·⁷ καὶ ἵνα 23
 γνωρίσῃ² τὸν πλοῦτον⁸ τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη⁵ ἐλέους,⁹ ἃ
 προητοίμασεν¹⁰ εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ 24
 Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω 25
 τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην
 ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ¹¹ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός 26
 μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζώντος. Ἡσαΐας¹² δὲ 27
 κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς¹³ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς
 ἡ ἄμμος¹⁴ τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα¹⁵ σωθήσεται: λόγον γὰρ 28
 συντελῶν¹⁶ καὶ συντέμνων¹⁷ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι λόγον
 συντετμημένον¹⁷ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς 29
 προεῖρηκεν¹⁸ Ἡσαΐας,¹² Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ¹⁹ ἐγκατέλιπεν²⁰
 ἡμῖν σπέρμα,²¹ ὡς Σόδομα²² ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα²³ ἂν
 ὁμοιώθημεν.²⁴

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα²⁵ δικαιοσύνην, 30
 κατέλαβεν²⁶ δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως: 31

¹ ὀργή, ἤ, ἡ, wrath, anger. ² γνωρίζω, make known, declare. ³ δυνατός, powerful, possible. ⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ⁵ σκεῦος, οὐς, τό, vessel, goods (plural). ⁶ καταρτίζω, mend, fit. ⁷ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ⁸ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁹ ἐλεος, οὐς, ὁ, pity, mercy. ¹⁰ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ¹¹ οὗ, where, when. ¹² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹³ ἀριθμός, οὗ, ὁ, number, total. ¹⁴ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ¹⁵ κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ¹⁶ συντελέω, complete, accomplish. ¹⁷ συντέμνω, cut short, shorten. ¹⁸ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁹ σαβαώθ, hosts, armies. ²⁰ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ²¹ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ²² Σόδομα, ων, τό, Sodom. ²³ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ²⁴ ὁμοίω, make like, liken. ²⁵ διώκω, pursue, persecute. ²⁶ καταλαμβάνω, overtake, apprehend.

Ἰσραὴλ δέ, διώκων¹ νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης
οὐκ ἔφθασεν.² Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων 32
νόμου: προσέκοψαν³ γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος,⁴ καθὼς 33
γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος⁴ καὶ
πέτραν⁵ σκανδάλου:⁶ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ
καταισχυνθήσεται.⁷

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία⁸ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις⁹ ἡ πρὸς τὸν 10
θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν.¹⁰ Μαρτυρῶ γὰρ 2
αὐτοῖς ὅτι ζῆλον¹¹ θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.¹² 3
Ἀγνοοῦντες¹³ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν
δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ
ὑπετάγησαν.¹⁴ Τέλος¹⁵ γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ 4
τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ 5
νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ 6
πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου,
Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν
καταγαγεῖν¹⁶ — ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;¹⁷ — τοῦτ' 7
ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.¹⁸ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς¹⁹ σου 8

¹ διώκω, pursue, persecute. ² φθάνω, come before another, anticipate. ³ προσκόπτω, strike against, stumble. ⁴ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁵ πέτρα, ας, ἡ, rock. ⁶ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁷ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁸ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ⁹ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ¹⁰ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ¹¹ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹² ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁴ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹⁵ τέλος, ους, τό, end, purpose. ¹⁶ κατὰγω, bring down, lead down. ¹⁷ ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth. ¹⁸ ἀνάγω, lead up, restore. ¹⁹ ἐγγύς, near.

τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου: τοῦτ'
 ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν ὁμολογήσης¹ 9
 ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ
 σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδίᾳ γὰρ 10
 πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται¹ εἰς
 σωτηρίαν.² Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ 11
 καταισχυνθήσεται.³ Οὐ γάρ ἐστιν διαστολή⁴ Ἰουδαίου τε καὶ 12
 Ἑλλήνος:⁵ ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν⁶ εἰς πάντας
 τοὺς ἐπικαλουμένους⁷ αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται⁷ τὸ 13
 ὄνομα κυρίου σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται⁷ εἰς ὃν οὐκ 14
 ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οἳ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ
 ἀκούσουσιν χωρὶς⁸ κηρύσσοντος; Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ 15
 ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι⁹ οἱ πόδες τῶν
 εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ.

Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν¹⁰ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας¹¹ γὰρ λέγει, 16
 Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ¹² ἡμῶν; Ἄρα¹³ ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,¹² 17
 ἢ δὲ ἀκοῇ¹² διὰ ῥήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; 18
 Μενούγγε:¹⁴ Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος¹⁵ αὐτῶν, καὶ

¹ ὁμολογέω, confess, profess. ² σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ³ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁴ διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ⁵ Ἑλλήν, ἡνός, ὁ, Greek, Hellene. ⁶ πλουτέω, be rich, become rich. ⁷ ἐπικαλέω, call upon, invoke. ⁸ χωρίς, separate, apart from (gen). ⁹ ὡραῖος, beautiful, fair. ¹⁰ ὑπακούω, obey, listen. ¹¹ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹² ἀκοή, ἡς, ἡ, hearing, report. ¹³ ἄρα, so, then. ¹⁴ μενούγγε, on the contrary, indeed. ¹⁵ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice.

εἰς τὰ πέρατα¹ τῆς οἰκουμένης² τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, 19
 μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ
 παραζηλώσω³ ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπὶ ἔθνη ἀσυνέτω⁴ παροργιῶ⁵
 ὑμᾶς. Ἡσαΐας⁶ δὲ ἀποτολμᾷ⁷ καὶ λέγει, Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ 20
 ζητοῦσιν, ἐμφανῆς⁸ ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ 21
 τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα⁹ τὰς χεῖράς μου
 πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα¹⁰ καὶ ἀντιλέγοντα.¹¹

Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσωτο¹² ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ 11
 γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης¹³ εἰμί, ἐκ σπέρματος¹⁴ Ἀβραάμ, φυλῆς¹⁵
 Βενιαμίν.¹⁶ Οὐκ ἀπόσωτο¹² ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.¹⁷ 2
 Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἡλίᾳ¹⁸ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει¹⁹ τῷ
 θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων, Κύριε, τοὺς προφῆτας σου 3
 ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά²⁰ σου κατέσκαψαν·²¹ καὶ γὰρ
 ὑπελείφθην²² μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. Ἀλλὰ τί λέγει 4
 αὐτῷ ὁ χρηματισμός;²³ Κατέλιπον²⁴ ἑμαυτῷ²⁵ ἑπτακισχιλίους²⁶
 ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν²⁷ γόνυ²⁸ τῇ Βάαλ.²⁹ Οὕτως οὖν καὶ 5
 ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα³⁰ κατ' ἐκλογὴν³¹ χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ 6

¹ πέρασ, ατος, τό, limit, end. ² οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ³ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁴ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ⁵ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ⁶ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁷ ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ⁸ ἐμφανῆς, visible, manifest. ⁹ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ¹⁰ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹¹ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹² ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ¹³ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁴ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹⁵ φυλή, ἧς, ἡ, tribe, race. ¹⁶ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ¹⁷ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁸ Ἡλίᾳς, ου, ὁ, Elijah. ¹⁹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ²⁰ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ²¹ κατασκάπτω, tear down, demolish. ²² ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ²³ χρηματισμός, οὔ, ὁ, divine response, oracle. ²⁴ καταλείπω, leave, leave behind. ²⁵ ἑμαυτοῦ, of myself. ²⁶ ἑπτακισχιλίοι, seven thousand, 7000. ²⁷ κάμπτω, bend, bow. ²⁸ γόνυ, ατος, τό, knee. ²⁹ Βάαλ, ὁ, Baal. ³⁰ λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ³¹ ἐκλογή, ἧς, ἡ, (divine) selection, choice.

χάριτι, οὐκέτι¹ ἐξ ἔργων: ἐπεὶ² ἡ χάρις οὐκέτι¹ γίνεται χάρις. Εἰ δὲ
 ἐξ ἔργων, οὐκέτι¹ ἐστὶν χάρις: ἐπεὶ² τὸ ἔργον οὐκέτι¹ ἐστὶν ἔργον. 7
 Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ³ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν,⁴ ἡ δὲ ἐκλογὴ⁵
 ἐπέτυχεν,⁴ οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν: ⁶ καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν 8
 αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,⁷ ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν,
 καὶ ὦτα⁸ τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον⁹ ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ 9
 λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα¹⁰ αὐτῶν εἰς παγίδα¹¹ καὶ εἰς θήραν,¹²
 καὶ εἰς σκάνδαλον,¹³ καὶ εἰς ἀνταπόδομα¹⁴ αὐτοῖς: 10
 σκοτισθήτωσαν¹⁵ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν
 νῶτον¹⁶ αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.¹⁷ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν 11
 ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι¹⁹ ἡ
 σωτηρία²⁰ τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι²¹ αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ 12
 παράπτωμα¹⁹ αὐτῶν πλοῦτος²² κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα²³ αὐτῶν
 πλοῦτος²² ἐθνῶν, πόσῳ²⁴ μᾶλλον τὸ πλήρωμα²⁵ αὐτῶν;
 Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν 13
 ἀπόστολος, τὴν διακονίαν²⁶ μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω²¹ 14
 μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή²⁷ 15

¹ οὐκέτι, no longer, no more. ² ἐπεὶ, when, since. ³ ἐπιζητέω, seek for, seek after. ⁴ ἐπιτυχάνω, obtain, attain. ⁵ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁶ παρώω, harden, render callous. ⁷ κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ⁸ ὦς, οὐς, τό, ear. ⁹ σήμερον, today, now. ¹⁰ τράπεζα, ἡς, ἡ, table. ¹¹ παγίς, ἰδος, ἡ, trap, snare. ¹² θήρα, ας, ἡ, net, trap. ¹³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁴ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ¹⁵ σκοτίζω, darken. ¹⁶ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ¹⁷ συγκάμπτω, (cause to) bend, bend together. ¹⁸ πταίω, cause to stumble, stumble. ¹⁹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²⁰ σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ²¹ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ²² πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²³ ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ²⁴ πόσος, how many? how great? ²⁵ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ²⁶ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ²⁷ ἀποβολή, ἡς, ἡ, rejection, loss.

αὐτῶν καταλλαγὴ¹ κόσμου, τίς ἢ πρόσληψις,² εἰ μὴ ζωὴ ἐκ
νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ³ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα:⁴ καὶ εἰ ἡ ῥίζα⁵ ἁγία, 16
καὶ οἱ κλάδοι.⁶ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων⁶ ἐξεκλάσθησαν,⁷ σὺ δὲ 17
ἀγριέλαιος⁸ ὢν ἐνεκεντρίσθης⁹ ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς¹⁰ τῆς
ῥίζης⁵ καὶ τῆς πίότητος¹¹ τῆς ἐλαίας¹² ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ¹³ 18
τῶν κλάδων: εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,¹³ οὐ σὺ τὴν ῥίζαν⁵ βαστάζεις,¹⁴
ἀλλ' ἡ ῥίζα⁵ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν⁷ κλάδοι,⁶ ἵνα ἐγὼ 19
ἐγκεντρισθῶ.⁹ Καλῶς: ¹⁵τῇ ἀπιστίᾳ¹⁶ ἐξεκλάσθησαν,⁷ σὺ δὲ τῇ 20
πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,¹⁷ ἀλλὰ φοβοῦ: εἰ γὰρ ὁ θεὸς 21
τῶν κατὰ φύσιν¹⁸ κλάδων⁶ οὐκ ἐφείσατο,¹⁹ μήπως²⁰ οὐδέ σου
φείσεται.¹⁹ Ἴδε οὖν χρηστότητα²¹ καὶ ἀποτομίαν²² θεοῦ: ἐπὶ μὲν 22
τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν:²² ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,²¹ ἔαν
ἐπιμείνης²³ τῇ χρηστότητι: ²¹ἐπεὶ²⁴ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.²⁵ Καὶ 23
ἐκεῖνοι δέ, ἔαν μὴ ἐπιμείνωσιν²³ τῇ ἀπιστίᾳ,¹⁶ ἐγκεντρισθήσονται:⁹
δυνατὸς²⁶ γὰρ ὁ θεὸς ἐστὶν πάλιν ἐγκεντρίσαι⁹ αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ 24
ἐκ τῆς κατὰ φύσιν¹⁸ ἐξεκόπης²⁵ ἀγριελαιίου,⁸ καὶ παρὰ φύσιν¹⁸
ἐνεκεντρίσθης⁹ εἰς καλλιέλαιον,²⁷ πόσω²⁸ μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ
φύσιν,¹⁸ ἐγκεντρισθήσονται⁹ τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;¹²

¹ καταλλαγὴ, ἤς, ἡ, reconciliation. ² πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ³ ἀπαρχή, ἤς, ἡ, first fruit. ⁴ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ⁵ ῥίζα, ἤς, ἡ, root, that which grows from the root. ⁶ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ⁷ ἐκκλάω, break off. ⁸ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ⁹ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹⁰ συγκοινωνός, ου, ὁ, partaker, participant. ¹¹ πίότης, ητος, ἡ, fatness. ¹² ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹³ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ¹⁴ βαστάζω, bear, carry. ¹⁵ καλῶς, rightly, well. ¹⁶ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁷ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty. ¹⁸ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁹ φείδομαι, spare, abstain. ²⁰ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ²¹ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²² ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ²³ ἐπιμένω, continue, remain. ²⁴ ἐπεὶ, when, since. ²⁵ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ²⁶ δυνατός, powerful, possible. ²⁷ καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree. ²⁸ πόσος, how many? how great?

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον² τοῦτο, ἵνα μὴ 25

ἦτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,³ ὅτι πώρωςις⁴ ἀπὸ μέρους⁵ τῷ Ἰσραὴλ

γέγονεν, ἄχρι⁶ οὗ τὸ πλήρωμα⁷ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ οὕτως 26

πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται: καθὼς γέγραπται, Ὡς⁸ ἐκ Σιών ὁ

ρύόμενος,⁹ καὶ ἀποστρέψει¹⁰ ἀσεβείας¹¹ ἀπὸ Ἰακώβ: καὶ αὕτη 27

αὐτοῖς ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,¹² ὅταν ἀφέλωμαι¹³ τὰς ἀμαρτίας

αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ¹⁴ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν 28

ἐκλογὴν,¹⁵ ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα¹⁶ γὰρ τὰ 29

χαρίσματα¹⁷ καὶ ἡ κλῆσις¹⁸ τοῦ θεοῦ. Ὡςπερ¹⁹ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ 30

ἠπειθήσατε²¹ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε²² τῇ τούτων ἀπειθείᾳ:²³ 31

οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν,²¹ τῷ ὑμετέρῳ²⁴ ἐλέει²⁵ ἵνα καὶ

αὐτοὶ ἐλεθῶσιν:²² συνέκλεισεν²⁶ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς 32

ἀπειθειαν,²³ ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.²²

Ὡς²⁷ βάθος²⁸ πλούτου²⁹ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως³⁰ θεοῦ. Ὡς 33

ἀνεξερευνήτα³¹ τὰ κρίματα³² αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι³³ αἱ ὁδοὶ

αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν³⁴ κυρίου; Ἡ τίς σύμβουλος³⁵ αὐτοῦ 34

¹ ἀγνοεῖν, not know, be unaware. ² μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ³ φρόνιμος, prudent, wise. ⁴ πώρωςις, εως, ἡ, hardness, obstinancy. ⁵ μέρος, ους, τό, part, portion. ⁶ ἄχρι, as far as, up to (gen). ⁷ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁸ ὥς, have come, am present. ⁹ ρύομαι, rescue, save. ¹⁰ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ¹¹ ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹² διαθήκη, ης, ἡ, covenant, will. ¹³ ἀφαιρέω, take away, smite off. ¹⁴ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ¹⁵ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ¹⁶ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ¹⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁸ κλῆσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ¹⁹ ὥςπερ, just as, even as. ²⁰ ποτέ, once, at some time. ²¹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²² ἐλέω, have mercy, pity. ²³ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ²⁴ ὑμέτερος, your. ²⁵ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²⁶ συγκλείω, shut, enclose. ²⁷ ὦ, Oh! omega. ²⁸ βάθος, ους, τό, depth, deep. ²⁹ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ³⁰ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ³¹ ἀνεξερευνήτος, that cannot be searched into. ³² κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ³³ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ³⁴ νοῦς, δ, mind, reasoning faculty. ³⁵ σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor.

ἐγένετο; Ἡ τίς προέδωκεν¹ αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται² αὐτῷ; 35

Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα
εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν³ τοῦ θεοῦ, 12

παραστήσαι⁴ τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν⁵ ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον⁶

τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν⁷ λατρείαν⁸ ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι⁹ 2

τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι¹⁰ τῇ ἀνακαινώσει¹¹ τοῦ

νοῦς¹² ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν¹³ ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ

ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον⁶ καὶ τέλειον.¹⁴

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, 3

μὴ ὑπερφρονεῖν¹⁵ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,¹⁶ ἀλλὰ φρονεῖν¹⁶ εἰς τὸ

σωφρονεῖν,¹⁷ ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν¹⁸ μέτρον¹⁹ πίστεως. 4

Καθάπερ²⁰ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη²¹ πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη²¹

πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πράξιν:²² οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα²³ 5

ἔσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη.²¹ Ἔχοντες δὲ 6

χαρίσματα²³ κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,²⁴ εἴτε

προφητείαν,²⁵ κατὰ τὴν ἀναλογίαν²⁶ τῆς πίστεως: εἴτε διακονίαν,²⁷ 7

¹ προδίδωμι, give in advance, give first. ² ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ³ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ⁴ παρίστημι, be present, stand by. ⁵ θυσία, ας, ἡ, sacrifice. ⁶ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁷ λογικός, thoughtful, reasonable. ⁸ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ⁹ συσχηματίζω, conform to. ¹⁰ μεταμορφόω, change the form, transform. ¹¹ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ¹² νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹³ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁴ τέλειος, complete, perfect. ¹⁵ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ¹⁶ φρονέω, think, judge. ¹⁷ σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ¹⁸ μερίζω, divide, part. ¹⁹ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ²⁰ καθάπερ, even as, just as. ²¹ μέλος, ους, τό, member, limb. ²² πράξις, εως, ἡ, deed, function. ²³ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ²⁴ διάφορος, various, different. ²⁵ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ²⁶ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ²⁷ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service.

ἐν τῇ διακονίᾳ:¹ εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ:² εἴτε ὁ 8
 παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει:³ ὁ μεταδιδούς,⁴ ἐν ἀπλότητι:⁵ ὁ
 προΐστάμενος,⁶ ἐν σπουδῇ:⁷ ὁ ἐλεῶν,⁸ ἐν ἰλαρότητι.⁹ Ἡ ἀγάπη 9
 ἀνυπόκριτος.¹⁰ Ἀποστυγούντες¹¹ τὸ πονηρόν, κολλῶμενοι¹² τῷ
 ἀγαθῷ. Τῇ φιλαδελφίᾳ¹³ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι:¹⁴ τῇ τιμῇ¹⁵ 10
 ἀλλήλους προηγούμενοι:¹⁶ τῇ σπουδῇ⁷ μὴ ὀκνηροί:¹⁷ τῷ 11
 πνεύματι ζέοντες:¹⁸ τῷ κυρίῳ δουλεύοντες:¹⁹ τῇ ἐλπίδι χαίροντες:¹²
 τῇ θλίψει²⁰ ὑπομένοντες:²¹ τῇ προσευχῇ²² προσκαρτεροῦντες:²³ 13
 ταῖς χρεαίαις²⁴ τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες:²⁵ τὴν φιλοξενίαν²⁶
 διώκοντες.²⁷ Εὐλογεῖτε²⁸ τοὺς διώκοντάς²⁷ ὑμᾶς: εὐλογεῖτε,²⁸ καὶ 14
 μὴ καταρᾶσθε.²⁹ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν³⁰ μετὰ 15
 κλαιόντων.³⁰ Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες.³¹ Μὴ τὰ ὑψηλὰ³² 16
 φρονοῦντες,³¹ ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς³³ συναπαγόμενοι.³⁴ Μὴ
 γίνεσθε φρόνιμοι³⁵ παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ³⁶ κακοῦ 17
 ἀποδιδόντες.³⁷ Προνοοῦμενοι³⁸ καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων.
 Εἰ δυνατόν,³⁹ τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες.⁴⁰ 18

¹ διακονία, ας, ή, waiting at table, service. ² διδασκαλία, ας, ή, teaching, doctrine. ³ παράκλησις, εως, ή, exhortation, consolation. ⁴ μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁵ ἀπλότης, ητος, ή, singleness, hence simplicity. ⁶ προΐστημι, rule. ⁷ σπουδή, ης, ή, haste, diligence. ⁸ ἐλέω, have mercy, pity. ⁹ ἰλαρότης, ητος, ή, cheerfulness, gladness. ¹⁰ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ¹¹ ἀποστυγέω, hate strongly, abhor. ¹² κολλᾶω, glue, cleave. ¹³ φιλαδελφία, ας, ή, love of brothers, brotherly love. ¹⁴ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ¹⁵ τιμή, ης, ή, honor, price. ¹⁶ προηγέομαι, go before, consider better. ¹⁷ ὀκνηρός, lazy, idle. ¹⁸ ζέω, be fervent, be hot. ¹⁹ δουλεύω, serve, am a slave. ²⁰ θλίψις, εως, ή, tribulation, persecution. ²¹ ὑπομένω, tarry, endure. ²² προσευχή, ης, ή, prayer, place for prayer. ²³ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ²⁴ χρεία, ας, ή, need, necessity. ²⁵ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁶ φιλοξενία, ας, ή, hospitality. ²⁷ διώκω, pursue, persecute. ²⁸ εὐλογέω, bless. ²⁹ καταράομαι, curse. ³⁰ κλαίω, weep, weep for. ³¹ φρονέω, think, judge. ³² ὑψηλός, high, lofty. ³³ ταπεινός, humble, downcast. ³⁴ συναπάγω, lead away with, condescend to. ³⁵ φρόνιμος, prudent, wise. ³⁶ ἀντί, instead of, in place of. ³⁷ ἀποδίδωμι, give back, pay. ³⁸ προνοέω, provide for, have regard for. ³⁹ δυνατός, powerful, possible. ⁴⁰ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace.

Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,¹ ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ:² 19
 γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις,³ ἐγὼ ἀνταποδώσω,⁴ λέγει κύριος.
 Ἐὰν οὖν πεινᾷ⁵ ὁ ἐχθρός⁶ σου, ψώμιζε⁷ αὐτόν: ἐὰν διψᾷ,⁸ πότιζε⁹ 20
 αὐτόν: τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας¹⁰ πυρὸς σωρεύσεις¹¹ ἐπὶ τὴν
 κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ¹² ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά¹² ἐν τῷ 21
 ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹³ ὑποτασσέσθω:¹⁴ οὐ γάρ ἐστιν 13
 ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 τεταγμέναι¹⁵ εἰσίν. Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος¹⁶ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ 2
 θεοῦ διαταγῇ¹⁷ ἀνθέστηκεν: οἱ δὲ ἀνθεστηκότες¹⁸ ἑαυτοῖς κρίμα¹⁹
 λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες²⁰ οὐκ εἰσὶν φόβος²¹ τῶν ἀγαθῶν 3
 ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν;
 Τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον²² ἐξ αὐτῆς: θεοῦ γὰρ διάκονός 4
 ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ: οὐ γὰρ
 εἰκῇ²⁴ τὴν μάχαιραν²⁵ φορεῖ: θεοῦ γὰρ διάκονός²³ ἐστιν, ἐκδικός²⁷
 εἰς ὀργὴν² τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.²⁸ Διὸ ἀνάγκη²⁹ ὑποτάσσεσθαι, 5
 οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν,² ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.³⁰ Διὰ 6

¹ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ² ὀργή, ἡς, ἡ, wrath, anger. ³ ἐκδίκησις, εως, ἡ, vengeance, vindication. ⁴ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ⁵ πεινάω, hunger, am hungry. ⁶ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ⁷ ψώμιζω, feed with morsels, feed. ⁸ διψάω, thirst, thirst for. ⁹ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ¹⁰ ἄνθραξ, ακος, ὁ, charcoal, coals. ¹¹ σωρεύω, heap up, weigh down with. ¹² νικάω, overcome, conquer. ¹³ ὑπερέχω, rise above, surpass. ¹⁴ ὑποτάσσω, subject, put in subjection. ¹⁵ τάσσω, arrange, appoint. ¹⁶ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ¹⁷ διαταγή, ἡς, ἡ, ordinance, direction. ¹⁸ ἀντίστημι, resist, oppose. ¹⁹ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ²⁰ ἄρχων, οντος, ὁ, ruler, prince. ²¹ φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ²² ἐπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ²³ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ²⁴ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ²⁵ μάχαιρα, ης, ἡ, sword. ²⁶ φερέω, wear, bear. ²⁷ ἐκδικος, ου, ὁ, avenging, punishing. ²⁸ πράσσω, do, perform. ²⁹ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ³⁰ συνείδησις, εως, ἡ, conscience.

τοῦτο γὰρ καὶ φόρους¹ τελεῖτε·² λειτουργοὶ³ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς
αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.⁴ Ἀπόδοτε⁵ οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς·⁶ 7
τῷ τὸν φόρον¹ τὸν φόρον·¹ τῷ τὸ τέλος⁷ τὸ τέλος·⁷ τῷ τὸν φόβον⁸
τὸν φόβον·⁸ τῷ τὴν τιμὴν⁹ τὴν τιμὴν.⁹

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε,¹⁰ εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ 8
ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,¹¹ 9
οὐ φονεύσεις,¹² οὐ κλέψεις,¹³ οὐκ ἐπιθυμήσεις,¹⁴ καὶ εἴ τις ἑτέρα
ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,¹⁵ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις
τὸν πλησίον¹⁶ σου ὡς σεαυτόν.¹⁷ Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον¹⁶ κακὸν 10
οὐκ ἐργάζεται·¹⁸ πλήρωμα¹⁹ οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου²⁰ 11
ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον²¹ ἡμῶν ἡ σωτηρία²² ἢ ὅτε
ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ προέκοψεν,²³ ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν·²⁴ 12
ἀποθώμεθα²⁵ οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους,²⁶ καὶ ἐνδυσώμεθα²⁷ τὰ
ὄπλα²⁸ τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως²⁹ περιπατήσωμεν, 13
μὴ κώμοις³⁰ καὶ μέθαις,³¹ μὴ κοίταις³² καὶ ἀσελγείαις,³³ μὴ ἔριδι³⁴

¹ φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ² τελέω, finish, fulfill. ³ λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ⁴ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ⁵ ἀποδίδωμι, give back, pay. ⁶ ὀφειλή, ἡς, ἡ, debt, duty. ⁷ τέλος, ους, τό, end, purpose. ⁸ φόβος, ου, ὁ, fear, terror. ⁹ τιμή, ἡς, ἡ, honor, price. ¹⁰ ὀφείλω, owe, ought. ¹¹ μοιχεύω, commit adultery. ¹² φονεύω, kill, murder. ¹³ κλέπτω, steal. ¹⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁵ ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ¹⁶ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁷ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹⁸ ἐργάζομαι, work, word. ¹⁹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ²⁰ ὕπνος, ου, ὁ, sleep. ²¹ ἐγγύτερον, nearer. ²² σωτηρία, ας, ἡ, salvation, deliverance. ²³ προκόπτω, proceed, advance. ²⁴ ἐγγίζω, come near, approach. ²⁵ ἀποτίθημι, put off, lay aside. ²⁶ σκότος, ους, τό, darkness. ²⁷ ἐνδύω, put on, clothe. ²⁸ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ²⁹ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ³⁰ κώμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ³¹ μέθη, ἡς, ἡ, drunkenness. ³² κοίτη, ἡς, ἡ, bed, sexual promiscuity. ³³ ἀσελγεία, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ³⁴ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention.

καὶ ζήλω.¹ Ἀλλ' ἐνδύσασθε² τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς¹⁴
σαρκὸς πρόνοιαν³ μὴ ποιείσθε, εἰς ἐπιθυμίας.⁴

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα⁵ τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,⁶ μὴ εἰς διακρίσεις⁷ **14**
διαλογισμῶν.⁸ Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν⁵ **2**
λάχανα⁹ ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,¹⁰ καὶ **3**
ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω: ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν
προσελάβετο.⁶ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον¹¹ οἰκέτην;¹² Τῷ ἰδίῳ **4**
κυρίῳ στήκει¹³ ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ: δυνατὸς¹⁴ γὰρ ἐστὶν ὁ
θεὸς στήσαι αὐτόν. Ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ **5**
κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοί¹⁵ πληροφορεῖσθω.¹⁶
Ὁ φρονῶν¹⁷ τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ:¹⁷ καὶ ὁ μὴ φρονῶν¹⁷ τὴν **6**
ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.¹⁷ Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ
γὰρ τῷ θεῷ: καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ¹⁸
τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ **7**
ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν: ἐάν τε **8**
ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν: ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν
τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ **9**
ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων

¹ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ² ἐνδύω, put on, clothe. ³ πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ⁴ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ⁵ ἀσθενέω, be weak, sick. ⁶ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ⁷ διακρίσις, εως, ἡ, act of passing judgment. ⁸ διαλογισμός, οῦ, ὁ, reasoning, questioning. ⁹ λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ¹⁰ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹¹ ἀλλότριος, strange, foreign. ¹² οἰκέτης, ου, ὁ, house servant, household servant. ¹³ στήκω, stand, stand fast. ¹⁴ δυνατός, powerful, possible. ¹⁵ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹⁶ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ¹⁷ φρονέω, think, judge. ¹⁸ εὐχαριστεῶ, give thanks, thank.

κυριεύσῃ.¹ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἦ καὶ σὺ τί 10
 ἐξουθενεῖς² τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα³ τῷ
 βήματι⁴ τοῦ χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι 11
 ἐμοὶ κάμψει⁵ πᾶν γόνυ,⁶ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται⁷ τῷ
 θεῷ. Ἄρα⁸ οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. 12

Μηκέτι⁹ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ 13
 μὴ τιθέναι πρόσκομμα¹⁰ τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.¹¹ Οἶδα καὶ 14
 πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν¹² δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ
 λογιζομένῳ¹³ τι κοινὸν¹² εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.¹² Εἰ δὲ διὰ βρώμα¹⁴ 15
 ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται,¹⁵ οὐκέτι¹⁶ κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ
 τῷ βρώματί¹⁴ σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. 16
 Μὴ βλασφημείσθω¹⁷ οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ 17
 βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις¹⁸ καὶ πόσις,¹⁹ ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ
 εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων²⁰ 18
 τῷ χριστῷ εὐάρεστος²¹ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος²² τοῖς ἀνθρώποις. 19
 Ἄρα⁸ οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν,²³ καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς²⁴ τῆς
 εἰς ἀλλήλους. Μὴ ἔνεκεν²⁵ βρώματος¹⁴ κατάλυε²⁶ τὸ ἔργον τοῦ 20

¹ κυριεύω, be lord over, rule. ² ἐξουθενέω, despise, ignore. ³ παρίστημι, be present, stand by. ⁴ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ⁵ κάμπτω, bend, bow. ⁶ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁷ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁸ ἄρα, so, then. ⁹ μηκέτι, no longer. ¹⁰ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ¹¹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹² κοινός, common, unclean. ¹³ λογίζομαι, calculate, consider. ¹⁴ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ¹⁵ λυπέω, grieve, pain. ¹⁶ οὐκέτι, no longer, no more. ¹⁷ βλασφημέω, revile, blaspheme. ¹⁸ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ¹⁹ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ²⁰ δουλεύω, serve, am a slave. ²¹ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ²² δόκιμος, tested, approved. ²³ διώκω, pursue, persecute. ²⁴ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ²⁵ ἔνεκεν, for the sake of, on account of. ²⁶ καταλύω, destroy, lodge.

θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρὰ,¹ ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ
 προσκόμματος² ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα,³ μηδὲ πιεῖν⁴ 21
 οἶνον,⁴ μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει⁵ ἢ σκανδαλίζεται⁶ ἢ
 ἀσθενεῖ.⁷ Σὺ πίστιν ἔχεις; Κατὰ σεαυτὸν⁸ ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 22
 Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.⁹ Ὁ δὲ 23
 διακρινόμενος,¹⁰ ἐὰν φάγη, κατακέκριται,¹¹ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως;
 πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι¹² κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ 24
 κήρυγμα¹³ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν¹⁴ μυστηρίου¹⁵
 χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,¹⁶ φανερωθέντος¹⁷ δὲ νῦν, διὰ τε 25
 γραφῶν προφητικῶν,¹⁸ κατ' ἐπιταγὴν¹⁹ τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς
 ὑπακοὴν²⁰ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος,²¹ μόνῳ 26
 σοφῷ²² θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὁφείλομεν²³ δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ²⁴ τὰ ἀσθενήματα²⁵ τῶν ἀδυνάτων²⁶ 15
 βαστάζειν,²⁷ καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.²⁸ Ἐκαστος ἡμῶν τῷ 2
 πλησίον²⁹ ἀρεσκέτω²⁸ εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.³⁰ Καὶ γὰρ ὁ 3

¹καθαρός, clean, pure. ²πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ³κρέας, τό, meat, flesh. ⁴οἶνος, ου, ὁ, wine. ⁵προσκόπτω, strike against, stumble. ⁶σκανδαλίζω, cause to stumble. ⁷ἀσθενέω, be weak, sick. ⁸σεαυτοῦ, yourself, of you. ⁹δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁰διακρίνω, discriminate, judge. ¹¹κατακρίνω, condemn. ¹²στηρίζω, establish, fix firmly. ¹³κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ¹⁴ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁵μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹⁶σιγάω, be silent, become silent. ¹⁷φανερόω, reveal, manifest. ¹⁸προφητικός, prophetic. ¹⁹ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ²⁰ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ²¹γνωρίζω, make known, declare. ²²σοφός, wise. ²³ὀφείλω, owe, ought. ²⁴δυνατός, powerful, possible. ²⁵ἀσθένεια, τος, τό, weakness, infirmity. ²⁶ἀδύνατος, impossible, unable. ²⁷βαστάζω, bear, carry. ²⁸ἀρέσκω, please, serve. ²⁹πλησίον, near, neighbor (as a noun). ³⁰οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification.

χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν,¹ ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ
 ὀνειδισμοί² τῶν ὀνειδιζόντων³ σε ἐπέπεσον⁴ ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ 4
 προεγράφη,⁵ εἰς τὴν ἡμετέραν⁶ διδασκαλίαν⁷ προεγράφη,⁵ ἵνα διὰ
 τῆς ὑπομονῆς⁸ καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως⁹ τῶν γραφῶν τὴν
 ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς⁸ καὶ τῆς παρακλήσεως⁹ 5
 δῶν ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν¹⁰ ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν: 6
 ἵνα ὁμοθυμαδὸν¹¹ ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε¹² 7
 ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο¹² ὑμᾶς, εἰς δόξαν
 θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον¹³ γεγενῆσθαι περιτομῆς 8
 ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι¹⁵ τὰς ἐπαγγελίας τῶν
 πατέρων: τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους¹⁶ δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς 9
 γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι¹⁷ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ
 ὀνόματί σου ψαλῶ.¹⁸ Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,¹⁹ ἔθνη, μετὰ 10
 τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε²⁰ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, 11
 καὶ ἐπαινέσατε²¹ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας²² λέγει, 12
 Ἔσται ἡ ρίζα²³ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν: ἐπ'
 αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.²⁴ Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς 13

¹ ἀρέσκω, please, serve. ² ὀνειδισμός, οὐ, ὁ, reproach, reviling. ³ ὀνειδίζω, reproach, revile. ⁴ ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ⁵ προγράφω, write before, write previously. ⁶ ἡμέτερος, our, our own. ⁷ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ⁸ ὑπομονή, ἡς, ἡ, endurance, perseverance. ⁹ παράκλησις, εως, ἡ, exhortation, consolation. ¹⁰ φρονέω, think, judge. ¹¹ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ¹² προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ¹³ διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ¹⁴ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ¹⁵ βεβαιῶ, confirm, secure. ¹⁶ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹⁷ ἐξομολογέω, confess, profess. ¹⁸ ψάλλω, sing, sing praise. ¹⁹ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ²⁰ αἰνέω, praise. ²¹ ἐπαινέω, praise, commend. ²² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ²³ ρίζα, ἡς, ἡ, root, that which grows from the root. ²⁴ ἐλπίζω, hope, hope for.

πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεῦν, εἰς τὸ περισσεύειν¹
 ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πείπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ 14
 μεστοί² ἐστε ἀγαθωσύνης,³ πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,⁴
 δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν.⁵ Τολμηρότερον⁶ δὲ ἔγραψα 15
 ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους,⁷ ὡς ἐπαναμιμνήσκων⁸ ὑμᾶς, διὰ τὴν
 χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργόν⁹ 16
 Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα¹⁰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορά¹¹ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,¹²
 ἡγιασμένη¹³ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν καύχησιν¹⁴ ἐν χριστῷ 17
 Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω¹⁵ λαλεῖν τι ὧν οὐ 18
 κατειργάσατο¹⁶ χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν¹⁷ ἐθνῶν, λόγῳ καὶ
 ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,¹⁸ ἐν δυνάμει πνεύματος 19
 θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ¹⁹ μέχρι²⁰ τοῦ
 Ἰλλυρικοῦ²¹ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: οὕτως²² 20
 δὲ φιλοτιμούμενον²³ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη²⁴
 χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον²⁵ θεμέλιον²⁶ οἰκοδομῶ:²⁷ ἀλλά, 21

¹ περισσεύω, abound, be rich. ² μεστός, full. ³ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ⁴ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ⁵ νουθετέω, admonish, exhort. ⁶ τολμηρότερον, more boldly. ⁷ μέρος, ους, τό, part, portion. ⁸ ἐπαναμιμνήσκω, remind. ⁹ λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ¹⁰ ἱεουργέω, perform holy service, act as a priest. ¹¹ προσφορά, ἁς, ἡ, offering, sacrifice. ¹² εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹³ ἁγιάζω, make holy, consecrate. ¹⁴ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹⁵ τολμάω, dare, endure. ¹⁶ κατειργάζομαι, work out, produce. ¹⁷ ὑπακοή, ης, ἡ, obedience. ¹⁸ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹⁹ κύκλος, ου, ὁ, circle. ²⁰ μέχρι, until, as far as (gen). ²¹ Ἰλλυρικόν, οὔ, τό, Illyricum. ²² οὕτως, thus, so. ²³ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ²⁴ ὀνομάζω, name, give a name to. ²⁵ ἀλλότριος, strange, foreign. ²⁶ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ²⁷ οἰκοδομέω, I build, I construct.

καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη¹ περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἱ
οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.²

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην³ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ⁴ δὲ 22
μηκέτι⁵ τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν⁶ τούτοις, ἐπιποθίαν⁷ δὲ ἔχων
τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτών,⁸ ὥς ἐὰν πορεύωμαι εἰς 24
τὴν Σπανίαν,⁹ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐλπίζω¹⁰ γὰρ
διαπορευόμενος¹¹ θεάσασθαι¹² ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι
ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους¹⁴ ἐμπλησθῶ.¹⁵ Νυνὶ⁴ δὲ 25
πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν¹⁶ τοῖς ἀγίοις. Εὐδόκησαν¹⁷ 26
γὰρ Μακεδονία¹⁸ καὶ Ἀχαΐα¹⁹ κοινωνίαν²⁰ τινὰ ποιήσασθαι εἰς
τοὺς πτωχοὺς²¹ τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. Εὐδόκησαν¹⁷ γάρ, 27
καὶ ὀφειλέται²² αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς²³ αὐτῶν
ἐκοινωνήσαν²⁴ τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν²⁵ καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς²⁶
λειτουργῆσαι²⁷ αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,²⁸ καὶ 28
σφραγισάμενος²⁹ αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι'
ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.⁹ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν 29
πληρώματι³⁰ εὐλογίας³¹ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

¹ ἀναγγέλλω, announce, report. ² συνίημι, understand, consider. ³ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁴ νυνί, now, already. ⁵ μηκέτι, no longer. ⁶ κλίμα, τος, τό, region, territory. ⁷ ἐπιποθία, ας, ή, longing, desire. ⁸ ἔτος, ους, τό, year. ⁹ Σπανία, ας, ή, Spain. ¹⁰ ἐλπίζω, hope, hope for. ¹¹ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ¹² θεάομαι, look at, behold. ¹³ προπέμπω, send before, send forth. ¹⁴ μέρος, ους, τό, part, portion. ¹⁵ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ¹⁶ διακονέω, serve, minister. ¹⁷ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁸ Μακεδονία, ας, ή, Macedonia. ¹⁹ Ἀχαΐα, ας, ή, Achaia. ²⁰ κοινωνία, ας, ή, fellowship, contribution. ²¹ πτωχός, poor, poor man (as a noun). ²² ὀφειλέτης, ου, ό, debtor, sinner. ²³ πνευματικός, spiritual. ²⁴ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁵ ὀφείλω, owe, ought. ²⁶ σαρκικός, fleshly, carnal. ²⁷ λειτουργέω, minister, serve. ²⁸ ἐπιτελέω, complete, perform. ²⁹ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ³⁰ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ³¹ εὐλογία, ας, ή, blessing, adulation.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 30

καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι¹ μοι ἐν ταῖς

προσευχαῖς² ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· ἵνα ῥυσθῶ³ ἀπὸ τῶν 31

ἀπειθούντων⁴ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ,⁵ καὶ ἵνα ἡ διακονία⁶ μου ἢ εἰς

Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος⁷ γένηται τοῖς ἀγίοις· ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω 32

πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι⁸ ὑμῖν. Ὁ 33

δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Συνίστημι⁹ δὲ ὑμῖν Φοίβην¹⁰ τὴν ἀδελφὴν¹¹ ἡμῶν, οὓσαν διάκονον¹² 16

τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς·¹³ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε¹⁴ ἐν 2

κυρίῳ ἀξίως¹⁵ τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε¹⁶ αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν

χρήζῃ¹⁷ πράγματι·¹⁸ καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις¹⁹ πολλῶν ἐγενήθη,

καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν²⁰ καὶ Ἀκύλαν²¹ τοὺς συνεργούς²² μου ἐν 3

χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον 4

ὑπέθηκαν,²⁴ οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ,²⁵ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ

ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 5

Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον²⁶ τὸν ἀγαπητόν μου, ὃς ἐστὶν ἀπαρχή²⁷

¹ συναγωνίζομαι, strive together. ² προσευχή, ἡς, ἡ, prayer, place for prayer. ³ ῥύομαι, rescue, save. ⁴ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁵ Ἰουδαία, ας, ἡ, Judea. ⁶ διακονία, ας, ἡ, waiting at table, service. ⁷ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ⁸ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ⁹ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁰ Φοίβη, ης, ἡ, Phoebe. ¹¹ ἀδελφή, ἡς, ἡ, sister. ¹² διάκονος, ου, ὁ, minister, deacon. ¹³ Κεγχρεαί, ὦν, ἡ, Cenchræe. ¹⁴ προσδέχομαι, receive, wait for. ¹⁵ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ¹⁶ παρίστημι, be present, stand by. ¹⁷ χρήζω, need, have need of. ¹⁸ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ¹⁹ προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor. ²⁰ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ²¹ Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ²² συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ²³ τράχηλος, ου, ὁ, neck. ²⁴ ὑποτίθημι, lay down, make known. ²⁵ εὐχαριστέω, give thanks, thank. ²⁶ Ἐπαίνετος, ου, ὁ, Epānetus. ²⁷ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit.

τῆς Ἀχαΐας¹ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ⁶
 ἐκοπίασεν² εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον³ καὶ Ἰουνίαν⁴ τοὺς ⁷
 συγγενεῖς⁵ μου καὶ συναιχμαλώτους⁶ μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι⁷
 ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ⁸ ἐμοῦ γεγονόασιν ἐν χριστῷ. ⁸
 Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν⁹ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε ⁹
 Οὐρβανὸν¹⁰ τὸν συνεργόν¹¹ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν¹² τὸν
 ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν¹³ τὸν δόκιμον¹⁴ ἐν χριστῷ. ¹⁰
 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.¹⁵ Ἀσπάσασθε ¹¹
 Ἡρῳδίωνα¹⁶ τὸν συγγενῆ⁵ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν
 Ναρκίσσου,¹⁷ τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν¹⁸ καὶ ¹²
 Τρυφῶσαν¹⁹ τὰς κοπιώσας² ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα²⁰ τὴν
 ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν² ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε ¹³
 Ρούφον²¹ τὸν ἐκλεκτὸν²² ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ
 ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον,²³ Φλέγοντα,²⁴ Ἑρμᾶν,²⁵ ¹⁴
 Πατρόβαν,²⁶ Ἑρμῆν,²⁷ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ¹⁵
 Ἀσπάσασθε Φιλόλογον²⁸ καὶ Ἰουλίαν,²⁹ Νηρέα³⁰ καὶ τὴν
 ἀδελφὴν³¹ αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,³² καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας
 ἀγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι³³ ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ¹⁶

¹ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ² κοπιᾶω, toil, labor. ³ Ἀνδρόνικος, ου, ὁ, Andronicus. ⁴ Ἰουνιάς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ⁵ συγγενής, kindred, relative. ⁶ συναιχμαλώτος, ου, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ⁷ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ⁸ πρὸ, before (gen), before. ⁹ Ἀμπλίας, ου, ὁ, Ampliatius. ¹⁰ Οὐρβανός, ου, ὁ, Urbanus. ¹¹ συνεργός, ου, ὁ, fellow worker. ¹² στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ¹³ Ἀπελλῆς, ου, ὁ, Apelles. ¹⁴ δόκιμος, tested, approved. ¹⁵ Ἀριστόβουλος, ου, ὁ, Aristobulus. ¹⁶ Ἡρῳδίων, υνος, ὁ, Herodion. ¹⁷ Νάρκισσος, ου, ὁ, Narcissus. ¹⁸ Τρύφαινα, ης, ἡ, Tryphena, Tryphaena. ¹⁹ Τρυφῶσα, ης, ἡ, Tryphosa. ²⁰ Περσίς, ἰδος, ἡ, Persis. ²¹ Ρούφος, ου, ὁ, Rufus. ²² ἐκλεκτός, chosen, elect. ²³ Ἀσύγκριτος, ου, ὁ, Asyncritus. ²⁴ Φλέγων, οντος, ὁ, Phlegon. ²⁵ Ἑρμᾶς, ᾱ, ὁ, Hermas. ²⁶ Πατρόβας, ᾱ, ὁ, Patrobas. ²⁷ Ἑρμῆς, ου, ὁ, Hermes. ²⁸ Φιλόλογος, ου, ὁ, Philologus. ²⁹ Ἰουλία, ας, ἡ, Julia. ³⁰ Νηρέυς, έως, ὁ, Nereus. ³¹ ἀδελφή, ης, ἡ, sister. ³² Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ὁ, Olympas. ³³ φιλημα, τος, τό, kiss.

ὕμᾱς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν¹ τοὺς τὰς διχοστασίας² καὶ 17
τὰ σκάνδαλα,³ παρὰ τὴν διδαχὴν⁴ ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε,⁵ ποιοῦντας:
καὶ ἐκκλίνετε⁶ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν 18
Ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν,⁷ ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν κοιλίᾳ:⁸ καὶ διὰ
τῆς χρηστολογίας⁹ καὶ εὐλογίας¹⁰ ἐξαπατῶσιν¹¹ τὰς καρδίας τῶν
ἀκάκων.¹² Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή¹³ εἰς πάντας ἀφίκετο.¹⁴ Χαίρω 19
οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν: θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς¹⁵ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν,
ἀκεραίους¹⁶ δὲ εἰς τὸ κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει¹⁷ 20
τὸν Σατανᾶν¹⁸ ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.¹⁹

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος²⁰ ὁ συνεργός²¹ μου, καὶ Λούκιος²² καὶ 21
Ἰάσων²³ καὶ Σωσίπατρος²⁴ οἱ συγγενεῖς²⁵ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς 22
ἐγὼ Τέρτιος,²⁶ ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν,²⁷ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεταιται 23
ὕμᾶς Γάϊος²⁸ ὁ ξένος²⁹ μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεταιται
ὕμᾶς Ἑραστος³⁰ ὁ οἰκονόμος³¹ τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος³² ὁ

¹ σκοπέω, look at, contemplate. ² διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁴ διδαχή, ἡς, ἡ, teaching, instruction. ⁵ μαθηθάνω, learn, ascertain. ⁶ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ⁷ δουλεύω, serve, am a slave. ⁸ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ⁹ χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ¹⁰ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹¹ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹² ἀκάκος, guileless, innocent. ¹³ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁴ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ¹⁵ σοφός, wise. ¹⁶ ἀκέραιος, unmixed, pure. ¹⁷ συντρίβω, break in pieces, crush. ¹⁸ Σατανᾶς, ᾱ, ὁ, Satan, adversary. ¹⁹ τάχος, ους, τό, speed, quickness. ²⁰ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ²¹ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ²² Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ²³ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ²⁴ Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ²⁵ συγγενής, kindred, relative. ²⁶ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ²⁷ ἐπιστολή, ἡς, ἡ, letter, dispatch. ²⁸ Γάϊος, ου, ὁ, Gaius. ²⁹ ξένος, strange, stranger. ³⁰ Ἑραστος, ου, ὁ, Erastus. ³¹ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ³² Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.

ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων 24

ὑμῶν. Ἀμήν.